Τιμὴ ἑκάστου φύλλου λεπτὰ 15. | Ἐκδίδοται δὶς τοῦ μηνός.

ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΛΑΟΓΕΝΕΙΑΚΟΝ

ΤΙΜΗ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ ΠΡΟΠΛΗΡΩΤΕΑ

Ἐν Ἀθήναις . . . . . Δραχ. ν. 4.
Ἐν ταῖς ἐπαρχίαις . . . . . » » 5.
Ἐν τῷ ἐξωτερικῷ . . . . . » » 8.

ΟΥΔΕΝΙ ΑΠΟΣΤΕΛΛΕΤΑΙ ΔΩΡΕΑΝ

Διατριβαὶ μὴ ἀπαδουσαι τῷ σκοπῷ τοῦ φύλλου δημοσιεύονται δωρεάν.

Τὰ χειρόγραφα δὲν ἐπιστρέφονται.

ΕΤΟΣ Α΄. — ΑΘΗΝΗΣΙ 1 ΜΑΡΤΙΟΥ 1881. — ΑΡΙΘ. 13

ΤΑ ΑΡΧΑΙΑ ΣΥΜΠΟΣΙΑ

(Συνέχεια ἴδε προηγούμενον φύλλον).

Ἐκτὸς τῶν αὐτοσχεδίων τούτων ᾀσμάτων, ἐγίνοντο καὶ σπουδαῖαι φιλοσοφικαὶ συζητήσεις καὶ ἀστεῖαι ὁμιλίαι, καθ' ἃς ἐφημίζοντο οἱ κομψότατοι καὶ εὐφυέστατοι Ἀθηναῖοι. Ἔν τινι συμποσίῳ δοθέντι ὑπὸ τοῦ τυράννου τῆς Κορίνθου Περιάνδρου ἐν Λεχαίῳ τοιαῦτά τινα συζητοῦνται ὑπὸ τῶν ἑπτὰ σοφῶν κατὰ Πλούταρχον. Ὁ Σόλων καταρξάμενος τοῦ λόγου ἀποφαίνεται «ἐμοὶ μὲν οὖν δοκεῖ μάλιστ' ἔνδοξος γενέσθαι καὶ βασιλεὺς καὶ τύραννος, ἂν δημοκρατίαν ἐκ μοναρχίας κατασκευάσειε τοῖς πολίταις.» Δεύτερος δὲ ὁ Βίας εἶπεν, «εἰ πρῶτος χρῶτο τοῖς νόμοις τῆς πατρίδος.» Ἐπὶ τούτῳ δὲ Θάλης ἔφησεν, εὐδαιμονίαν ἄρχοντος νομίζειν, εἰ ἐτελεύτησε γεράσας κατὰ φύσιν. Τέταρτος Ἀνάχαρσις, εἰ μόνος εἴη φρόνιμος. Πέμπτος δὲ Κλεόβουλος, εἰ μηδενὶ πιστεύοι τῶν συνόντων. Ἕκτος δὲ ὁ Πιττακός, εἰ τοὺς ὑπηκόους ὁ ἄρχων παρασκευάσειε φοβεῖσθαι μὴ αὐτόν, ἀλλ' ὑπὲρ αὐτοῦ. Μετὰ ταῦτα ὁ Χίλων ἔφη, τὸν ἄρχοντα χρῆναι μηδὲν φρονεῖν θνητόν, ἀλλὰ πάντα ἀθάνατα.» Τελευταῖος ὁ Περίανδρος προκληθεὶς νὰ εἴπῃ τὴν γνώμην του ἐπὶ τοῦ προκειμένου θέματος «οὐ μάλα φαιδρός, ἀλλὰ συστήσας τὸ πρόσωπον, ἐγὼ τοίνυν, ἔφη, προσαποφαίνομαι, τὰς εἰρημένας γνώμας ἁπάσας σχεδὸν ἀφεστάναι τοῦ ἄρχειν τὸν νοῦν ἔχοντα.» Εἶτα δὲ λόγου γενομένου περὶ πολιτείας πρῶτος ὁ Σόλων εἶπε «δοκεῖ μοι πόλις ἄριστα πράττειν καὶ μάλιστα σώζειν δημοκρατίαν, ἐν ᾗ τὸν ἀδικήσαντα τοῦ ἀδικηθέντος οὐδὲν ἧττον οἱ μὴ ἀδικηθέντες προβάλλονται καὶ κολάζουσιν. Ὁ δὲ Βίας ἔφησε, κρατίστην εἶναι δημοκρατίαν, ἐν ᾗ πάντες ὡς τύραννον φοβοῦνται τὸν νόμον· καὶ ὁ Θάλης, τὴν μήτε πλουσίους ἄγαν μήτε πένητας ἔχουσαν πολίτας· καὶ ὁ Ἀνάχαρσις, ἐν ᾗ τῶν ἄλλων ἴσων ὁριζομένων, ἀρετὴ τὸ βέλτιον ὁρίζεται, καὶ κακία τὸ χεῖρον· καὶ ὁ Κλεόβουλος ἔφη, μάλιστα σωφρονεῖν δῆμον, ὅπου τὸν ψόγον μᾶλλον οἱ πολιτευόμενοι δεδοίκασιν ἢ τὸν νόμον· ὁ δὲ Πιττακός, ὅπου τοῖς πονηροῖς οὐκ ἔξεστιν ἄρχειν, καὶ τοῖς ἀγαθοῖς οὐκ ἔξεστι μὴ ἄρχειν· καὶ ὁ Χίλων, τὴν μάλιστα νόμων, ἥκιστα δὲ ῥητόρων ἀκούουσαν πολιτείαν ἀρίστην εἶναι· τελευταῖος δὲ ὁ Περίανδρος ἐπικρίνων ἔφη, δοκεῖν αὐτῷ πάντας ἐπαινεῖν δημοκρατίαν τὴν ὁμοιοτάτην ἀριστοκρατίᾳ.

Μετὰ τὸ πέρας τῆς περὶ δημοκρατίας συζητήσεως, ἐξετάσθη τὸ περὶ οἴκων θέμα καὶ εἶπον πάντες τὴν περὶ τούτου γνώμην των· μεθ' ὃ ἐρρίφθησαν ἐν μέσῳ ἀστεῖά τινα. Βλέπων δηλαδὴ ὁ αὐλωδὸς Ἄρδαλος ὁ Τροιζήνιος ὅτι τρεῖς τῶν συμποτῶν πίνοντες εἰς ὑγιείαν ἀλλήλων ἐλησμόνουν τοὺς λοιπούς, εἶπε πρὸς τὸν Αἴσωπον νὰ πέμψῃ πρὸς αὐτὸν τὸ παρ' αὐτῷ ποτήριον· ὁ δὲ Αἴσωπος ἀπεκρίθη ὅτι τὸ ποτήριον ἐκεῖνο οὐκ ἔστι δημοκρατικόν, Σόλωνι γὰρ ἔκ παλαι παράκειται μόνῳ. Ἔπειτα ὁ Πιττακὸς ἠρώτησε τὸν Μυησίφιλον, διὰ τί δὲν πίνει ὁ Σόλων, ἀλλὰ καταμαρτυρεῖ τῶν ποιημάτων, ἐν οἷς γέγραφε·

«Ἔργα δὲ Κυπρογενοῦς νῦν μοι φίλα καὶ Διονύσου,
Καὶ Μουσέων, ἃ τίθησ' ἀνδράσιν εὐφροσύνας·»

«ὑποφθάσας δὲ Ἀνάχαρσις, Σὲ γάρ, ὦ Πιττακέ, καὶ τὸν σὸν ἐκεῖνον τὸν χαλεπὸν φοβεῖται νόμον, ἐν ᾧ γέγραφας· Ἐάν τις ὅτιοῦν μεθύων

ἁμάρτῃ, διπλασίαν ἢ τῷ νήφοντι τὴν ζημίαν.»

Πολλὰς σπουδαίας καὶ ἀστείας ὁμιλίας ἠδυνάμεθα νὰ παραθέσωμεν ἐνταῦθα, ἐὰν δὲν ἐροβούμεθα μήπως ἀποπλανηθῶμεν, καὶ δυσκολευθῶμεν ἔπειτα ν' ἀνεύρωμεν τὴν κυρίαν ἡμῶν ὁδόν· ἢ διὰ νὰ εἴπωμεν γραμματικώτερον, μήπως αἱ παρεμπίπτουσαι προτάσεις σκοτίσωσι τὴν κυρίαν.

Εἴπομεν ἀνωτέρω ὅτι ἐν τοῖς συμποσίοις ἐγίνοντο διάφοροι ὁμιλίαι καὶ σπουδαῖαι καὶ ἀστεῖαι. Ἐν ἀρχῇ τοῦ πότου, ὁπότε ὁ νοῦς προσελάμβανε ἰσχύν, ἐκ τῆς ὀλίγης δόσεως τοῦ οἴνου ἐγίνοντο σπουδαῖαι ὁμιλίαι, προϊόντος δὲ τοῦ πότου καὶ τῆς εὐθυμίας, ὅταν οἱ οἶνοι τῆς Χίου καὶ τῆς Θάσου καὶ τῆς Κύπρου κυκλοφοροῦντες ἐντὸς τῶν φλεβῶν ἐφαίδρυνον τὸν ἐγκέφαλον, αἱ συζητήσεις ἐλάμβανον τροπὴν ἧττον σπουδαίαν.

Ὁ ἀναγνώστης εἶναι ἴσως περίεργος νὰ μάθῃ τίνα σπουδαῖα ζητήματα συνεζητοῦντο ἐν τοῖς συμποσίοις· σημειοῦμέν τινα τούτων ἐνταῦθα: Τί ἔστιν ἄνθρωπος; ὑπάρχει ἐν αὐτῷ δυασμός, ἤτοι σῶμα καὶ ψυχή; Τί ἐστι βίος, τί εὐδαιμονία, τί κακοδαιμονία, τί θάνατος; Τίνα εἰσὶ τὰ κάλλιστα καὶ σοφώτατα μέσα τὰ ἄγοντα εἰς βίον εὐδαίμονα καὶ ἀπηλλαγμένον ἀσθενειῶν; Τί ἐστιν ἀρετή; τί κακία; Ἡ φιλοδοξία, ἡ ὑπερηφανία, ἡ φιλαργυρία, ἡ τρυφή, ὁ ἐγωϊσμός, ἡ ἐπιορκία καὶ τὸ πλῆθος ἐκεῖνο τῶν κακῶν, τὰ ὁποῖα κατατρώγουσι τὰς κοινωνίας ἀναπτύσσονται κατὰ λόγον ἀντίστροφον τοῦ πολιτισμοῦ ἢ κατὰ λόγον εὐθύν; Οἱ ἄρχοντες ἔχουσι καρδίαν καὶ σπλάγχνα; Διατί οἱ περιστοιχίζοντες τοὺς βασιλεῖς ἔχουσι δύο γλώσσας καὶ δύο πρόσωπα; Ὁ πόλεμος εἶναι κακὸν ἢ καλόν;

Ἥττον σπουδαῖα ζητήματα εἰσὶ τὰ ἑξῆς· Τί ἐστι καλλονή; αὕτη εὑρίσκεται ἐν μόνῃ τῇ μορφῇ ἢ μᾶλλον ἀπαιτεῖ τὴν συνδρομὴν τοῦ πνεύματος καὶ τῶν χαρίτων; Ἡ γυνή, ἥτις δίδωσι τὴν ζωὴν καὶ τὴν εὐδαιμονίαν εἰς τὸν ἄνθρωπον, ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ βαδίζῃ κατ' ἀρέσκειαν, ἢ ἡ θέσις αὐτῆς εἶναι νὰ μαραίνηται ὡς δούλη ἐντὸς τοῦ γυκαικωνίτου, ὅπως εἶναι σήμερον καταδεδικασμένη; καὶ πολλὰ ἄλλα τοιαῦτα.

Ἐπίσης διάφορα αἰνίγματα καὶ γρῖφοι προὐβάλλοντο εἰς λύσιν ἢ ὑπὸ τοῦ συμποσιάρχου ἢ ὑπὸ τῶν συμποτῶν· οἱ λύοντες ταῦτα ἐλάμβανον διὰ τὴν νίκην στεφάνους, ταινίας πλακοῦντας καὶ φιλήματα, οἱ δὲ ἀποτυγχάνοντες ὑπεχρεοῦντο νὰ ἐκπίωσι ποτήριον πλῆρες ἀκράτου οἴνου, μεθ' οὗ ἐνίοτε ἐμίγνυον καὶ ἅλμην. Τὸν ὁρισμὸν τοῦ γρίφου δίδωσιν ὁ Σολεὺς Κλέαρχος παρ' Ἀθην. X, 69, 448« Γρῖφος πρόβλημα ἐπιπαιστικόν, προστακτικὸν τοῦ διὰ ζητήσεως εὑρεῖν τῇ διανοίᾳ τὸ προβληθὲν, τιμῆς ἢ ἐπιζημίου χάριν εἰρημένου» τίνα κόλασιν ὑπέμενον Ἀθήνησιν οἱ μὴ λύσαντες τὸν προτεθέντα γρῖφον, διαρρήδην ἀποφαίνεται ὁ Ἀθήναιος ἐν X, 458, 88· «ἔπινον οἱ μὴ λύσαντες τὸν προτεθέντα γρῖφον ἅλμην παραμιαγομένην τῷ αὐτῶν ποτῷ, καὶ ἔδει προσενέγκασθαι τὸ ποτήριον ἀπνευστί.

Πολλὰ παραδείγματα αἰνιγμάτων καὶ γρίφων κεῖνται παρ' Ἀθηναίῳ ἐξ ὧν ἐκλέξας τινὰ παρατίθεμι ἐνταῦθα χάριν τῶν περιεργοτέρων.

Πυθαγόρου αἰνίγματα.

«Καρδίαν μὴ ἐσθίειν» ἀντὶ τοῦ, ἀλυπίαν ἀσκεῖν· «πῦρ μαχαίρᾳ μὴ σκαλεύειν» ἀντὶ τοῦ τεθυμωμένον ἄνδρα μὴ ἐριδαίνειν· πῦρ γὰρ ὁ θυμὸς, ἡ δ' ἔρις μάχαιρα· «ζυγὸν μὴ ὑπερβαίνειν» ἀντὶ τοῦ πᾶσαν πλεονεξίαν φεύγειν» καὶ στυγεῖν, ζητεῖν δὲ τὸ ἴσον. «Λεωφόρους ὁδοὺς μὴ στείχειν» ἀντὶ τοῦ γνώμῃ πολλῶν μὴ ἀκολουθεῖν· εἰκῇ γὰρ ἕκαστος ὅ,τι ἂν δόξῃ ἀποκρίνεται· «μὴ καθῆσθαι ἐπὶ χοίνικα», ἀντὶ τοῦ μὴ σκοπεῖν τὰ ἐφ' ἡμέραν, ἀλλὰ τὴν ἐπιοῦσαν ἀεί... προσδέχεσθαι· ὅρια γὰρ καὶ πέρας ζωῆς ὁ θάνατος (Ἀθην. X, 77 σ, 432) «μὴ γεύεσθαι μελανούρων» τ. ἐ μὴ συνδιατρίβειν μέλασιν ἀνθρώποις διὰ τὴν κακοήθειαν (Πλάτ. ἠθ. 12, θ). Περὶ τῶν τοιούτων αἰνιγμάτων ὁ Παυσανίας ἐν 8, 8, 3, λέγει «Ἑλλήνων τοὺς νομιζομένους σοφοὺς δι' αἰνιγμάτων πάλαι καὶ οὐκ ἐκ τοῦ εὐθέος λέγειν τοὺς λόγους.» Καὶ Διογένης ὁ Λαέρτιος ἐν τοῖς αἰνίγμασι κατελέγει τὸ ἑπόμενον περὶ τοῦ ἔτους αἴνιγμα «εἷς πατὴρ, παῖδες δὲ δυώδεκα, τῶν δὲ θ' ἑκάστῳ παῖδες ἔασι τριήκοντ' ἄνδιχα εἶδος ἔχουσαι· ἢ μὲν λευκαὶ ἔασιν ἰδεῖν, ἢ δ' αὖτε μέλαιναι· ἀθάνατοι δ' ἐοῦσαι ἀποφθίνουσιν ἅπασαι.

γρῖφος

«Ἄνθρωπος οὐκ ἄνθρωπος, ἄνθρωπος δ' ὅμως, ὄρνιθα κοὐκ ὄρνιθα ὄρνιθα δ' ὅμως, ἐπὶ ξύλου τε κοὐ ξύλου καθημένην λίθῳ βαλὼν με κοὐ λίθῳ δι.ώλεσεν»

λύσις

«Νυκτερίδα ὁ εὐνοῦχος νάρθηκι κισήρει· ἢ κατὰ τὸν Ἀθήναιον «τούτων γάρ ἐστι τὸ μὲν νάρθηξ, τὸ δὲ νυκτερὶς, τὸ δὲ εὐνοῦχος, τὸ δὲ κίσηρις».

«Ἄνδρα εἶδον πυρὶ χαλκὸν ἐπ' ἀνέρι κολλήσαντα οὕτω συγκόλλως, ὥστε σύναιμα ποιεῖν» εἶπεν ἡ Εὔμητις παρὰ Πλουτάρχῳ καὶ ἐπανέλαβε τοῦτο ὁ Αἴσωπος πρὸς τὸν ἰατρὸν Κλεόδημον προσθεὶς «καὶ μὴν οὐδεὶς σοῦ τοῦτο μᾶλλον οἶδεν, οὐδὲ ποιεῖ βέλτιον· εἰ δὲ ἀρνῇ, μάρτυρας ἔχω σικυωνίας (ἐννοῶν τὰς σικύας = βεντούζας).

Παρὰ τῷ αὐτῷ Πλουτάρχῳ ἐν τῷ συμποσίῳ τῶν 7 σοφῶν εὕρηται τὸ ἑπόμενον αἴνιγμα λυθὲν ὑπὸ τοῦ Βίαντος τοῦ ἐκ Κριένης σοφοῦ «Βασιλεὺς Αἰγυπτίων Ἄμασις λέγει Βίαντι σοφωτάτῳ Ἑλλήνων. Βασιλεὺς Αἰθιόπων ἔχει πρὸς ἐμὲ σοφίας ἄμιλλαν· ἡττώμενος δὲ τοῖς ἄλλοις ἐπὶ πᾶσι συντέθεικεν ἄτοπον ἐπίταγμα καὶ δεινὸν, ἐκπιεῖν με κελεύων τὴν θάλασσαν· ἔστι δὲ λύσαντι μὲν. ἔχειν κώμας τε πολλὰς καὶ πόλεις τῶν ἐκείνου· μὴ λύσαντι δὲ, ἄστεων τῶν περὶ ἐλεφαντίνην ἀποστῆναι. Σκεψάμενος οὖν εὐθὺς ἀπόπεμπε Νειλόζενα. Ἃ δὲ δεῖ φίλους σοῖς ἢ πολίταις γενέσθαι παρ' ἡμῶν, οὐ τἀμὰ κωλύσει.»

Λύσις ὑπὸ Βίαντος

«Φραζέτω τοίνυν τῷ Αἰθίοπι τοὺς ἐμβάλλοντας εἰς τὰ πελάγη ποταμοὺς ἐπισχεῖν, ἕως αὐτὸς ἐκπίνῃ τὴν νῦν οὖσαν θάλασσαν· περὶ ταύτης γὰρ τὸ ἐπίταγμα γέγονε, οὐ τῆς ὕστερον ἐσομένης».

Εἰς τὸν μαθητὴν τοῦ Ἰσοκράτους Θεοδέκτην τὸν Φασηλίτην ἀποδίδωσιν ὁ Ἀθήναιος (X, 451, 75) τὸν ἑξῆς γρῖφον

«Τίς φύσις, οὔθ' ὅσα γαῖα φέρει τροφός,
οὔθ' ὅσα πάντας,
«Οὔτε βροτοῖσιν ἔχει γυίαν αὔξησιν ὁμοίαν.
Ἀλλ' ἐν μὲν γενέσει πρωτοσπόρῳ ἐστὶ μεγίστη,
ἐν δὲ μέσαις ἀκμαῖς μικρὰ, γήρᾳ δὲ πρὸς αὐτῷ
μορφῇ καὶ μεγέθει μείζων πάλιν ἐστὶν ἁπάντων.» Διὰ τοῦ ὁποίου ἐννοεῖται ἡ *σκιά*.

«Καὶ τῷ Οἰδίποδι δὲ τῇ τραγῳδίᾳ τὴν νύκτα καὶ τὴν ἡμέραν εἴρηκεν αἰνιττόμενος.

«Εἰσὶ κασίγνηται δίτταί, ὧν ἡ μία τίκτει τὴν ἑτέραν, αὐτὴ δὲ τεκοῦσ' ὑπὸ τῆς δε τεκνοῦται.» Καὶ ἄλλοι πολλοὶ γρῖφοι ἀναφέρονται ὑπὸ τοῦ Ἀθηναίου ἐξ ὧν σημειοῦμεν καὶ τοὺς ἑξῆς,

«Τί πάντες οὐκ ἐπιστάμενοι, διδάσκομεν;» Λύσις—τὸ ψυχὰς ἔχειν· τοῦτο γὰρ οὐδεὶς ἡμῶν ἐπιστάμενος διδάσκει τὸν πλησίον.

«Τί ταὐτὸν οὐδαμοῦ καὶ πανταχοῦ;» Τοῦτο χρόνον σημαίνει, ἅμα γὰρ παρὰ πᾶσιν ὁ αὐτὸς καὶ οὐδαμοῦ διὰ τὸ μὴ ἐν ἑνὶ τόπῳ τὴν φύσιν ἔχειν.

«Ἐν φανερᾷ γενόμαν, πάτραν δέ μου ἁλμυρὸν ὕδωρ ἀμφὶς ἔχει. Μήτηρ δ' ἔστι ἀριθμοῖο πάϊς.» Λύσις—φανερᾷ μὲν οὖν λέγει τῇ Δήλῳ, ἥτις ὑπὸ θαλάσσης περιέχεται. Μήτηρ δ' ἡ Λητὼ, ἥτις Κοίου ἐστὶ θυγάτηρ. Μακεδόνες δὲ τὸν ἀριθμὸν *κοῖον* προσαγορεύουσιν.

«ὡς δ' ἦν ῥῥμένη
βίου τιθήνη, πολεμία λιμοῦ, φύλαξ
φιλίας, ἰατρὸς ἐκλύτου βουλιμίας, = τράπεζα

Ἐκτὸς δὲ τῶν εἰρημένων διαλέξεων ἐπαίζοντο ἐν τοῖς συμποσίοις καὶ διάφοροι παιδιαὶ, ὧν μόνον τὰ ὀνόματα ἀναφέρομεν ἐνταῦθα· τοιαῦται ἦσαν ἡ πεττεία ἡ κυβεία, ὁ κότταβος καὶ οἱ ἀστράγαλοι ἢ τὸ ἀστραγαλίζειν.

(Ἕπεται τὸ τέλος)

Δ. Π. ΤΣΕΓΚΟΣ
καθηγ. ἐν τῷ Βαρβ. Λυκείῳ

Η ΛΕΥΚΗ ΚΑΙ Η ΜΕΛΑΙΝΑ ΔΕΣΠΟΙΝΑ
Η
ΕΚΑΤΟΝΤΑΕΤΙΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑ

Εὐαρεστήθητι ὅπως μοι εἴπῃς, ἀναγνῶστα μου, τὸν λόγον τῆς πείσμονος σιγῆς, ἣν ἐνίοτε ἡ συνείδησίς σου τηρεῖ, μυστηρίου, ὅπερ ἡ καρδία ποθεῖ πολλάκις ν' ἀποκαλύψῃ, ὅσον ἀνιαρὰ καὶ ἂν ἔστιν ἡ ἐνώπιόν τινος ἐξομολόγησις. Δὲν αἰσθάνεσαι τότε ἐσωτερικήν τινα ἐπανάστασιν, καθ' ἣν ἡ καρδία ὑφίσταται ἀνιαρὰν, δυνατὸν εἰπεῖν, σκληρὰν δοκιμασίαν τιθεμένη ὑπὸ τὸν ζυγὸν τῆς συνειδήσεως.

Ἀλλ' οὐδόλως διανοοῦμαι ὅπως διὰ φιλοσοφικοῦ συλλογισμοῦ, ἄγαν ἴσως ἀνιώδους σὲ κουράσω. Ἀρκοῦμαι μόνον ὅπως ἱστορήσω συμβεβηκότα τινὰ ἐμφανῆ τὴν ἡρωΐδα τῆς ἱστορίας μου ποιοῦντα καὶ καταδεικνύοντα τὴν ἰσχὺν τοῦ χαρακτῆρος, τὸ ἱερὸν σέβας πρὸς τὰς

ἀρχὰς αὐτῆς καὶ τὸν εὐσταθῆ πρὸς τὸ καλὸν ζῆλον της.

Ἀνδράμωμεν πρὸς τὸν μεσαίωνα καὶ καταλίπωμεν ἐλευθέραν τὴν πτῆσιν τῆς φαντασίας ἡμῶν περὶ συγκινητικὴν ἢ μᾶλλον μυθολογικὴν ἱστορίαν· ὑποθέσωμεν ὅτι εὑρισκόμεθα εἰς γωνίαν τινὰ τῆς Γαλλίας, τὰ Βόσγια, μικρὰν ὀρεινὴν χώραν, ἧς ἐλάχιστοι οἱ πόροι, τὸν χειμῶνα ἰδίως, ὅτε ὑπὸ πάγων καλύπτεται. Πτωχαὶ καλύβαι ἐκ ξύλου σχηματίζουσι τῇδε κακεῖσε ἐν τῷ μέσῳ τοῦ δάσους μικρὰς κώμας. Χιλιόμετρα τινὰ ἐκεῖθεν τῆς κώμης Π... ἀγροῖκον ἀλλ' εὐπρεπῆ εὑρίσκομεν οἰκίσκον, οὗτινος ἡ καθαριότης ἑλκύει τὸ βλέμμα ἡμῶν. Ὁ πατὴρ Ῥουγὼ, ἡ σύζυγος αὐτοῦ Σουσάννη καὶ ἡ θυγάτηρ αὐτῶν Μαρία εἰσὶν οἱ μόνοι οἰκήτορες τούτου. Ἡ μήτηρ ἐξησθενημένη ἐκ τοῦ γήρατος ἀδυνατεῖ εἰς ἐπίπονον ἐργασίαν ν' ἀσχοληθῇ, ὁ δὲ πατὴρ Ῥουγὼ καθ. ἑκάστην ὑλοτόμει ἐν τῷ δάσει ὅπως τῶν πρὸς τὸ ζῆν ἐπαρκῆ.

Ἀλλ' ἡμέραν τινὰ μετὰ κοπιώδη ἐργασίαν ὁ πατὴρ ἠσθένησεν ἐπικινδύνως, ἠναγκάσθη δ' ὅπως ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας διαμείνῃ ἐν τῇ κλίνῃ. Ἡ μονογενὴς κόρη αὐτῶν Μαρία ἀνέλαβε τὴν διατροφὴν αὐτῶν. Οὕτως ἀπήρχετο ἑκάστην πρωΐαν εἰς τὸ δάσος, ὅπως συλλέγῃ ξύλα καὶ πωλῇ ταῦτα εἰς τὴν κώμην. Ἀπὸ δεκαπενθημέρου εἰς τὴν ἐργασίαν ταύτην ἐπιδοθεῖσα συνῆντα ἐν τῷ δάσει μέγαν μέλανα κύνα πλησιάζοντα, ὀσφραινόμενον καὶ λείχοντα ταύτην, εἶτα δ' ἐν σπουδῇ κρυπτόμενον ἐν τῇ λόχμῃ καὶ ἐπανερχόμενον μετὰ γυναικὸς νεαρᾶς ἔτι, ἀσχήμου δὲ καὶ εἰδεχθοῦς τὴν ὄψιν, ἀλλὰ μεγαλοπρεποῦς παραστήματος καὶ μελανειμονούσης.

Ἐπί τινας ἡμέρας ἡ γυνὴ αὕτη ἠρκεῖτο διερχομένη παρὰ τῇ Μαρίᾳ, θωπεύουσα τὴν παρειὰν ταύτης καὶ σιγῶσα, βράδιον ἀπένειμεν αὐτῇ μειδίαμα καὶ τέλος ἡμέραν τινα ἀπηύθυνεν αὐτῇ τὸν λόγον. Ἡ κόρη δὲν ἐδειλία ἐνώπιον αὐτῆς, ἐπειδὴ τρόπον τινὰ συνήθισεν ὅπως βλέπῃ ταύτην.

«Χαῖρε, τέκνον μου, εἶπεν αὐτῇ, εἶσαι βλέπω πολὺ φίλεργος· τί ἡλικίαν ἔχεις;— Κυρία, ἀπεκρίνατο ἡ παῖς, ἀγνοῶ. ἐν τούτοις ὁ πατὴρ καὶ ἡ μήτηρ μου λέγουσιν ὅτι εἰμὶ δεκαεξαέτις. —Ἀλλ' εἰπέ μοι ποῦ εὑρίσκονται ὁ πατὴρ καὶ ἡ μήτηρ σου;— Εἰσὶν εἰς τὴν καλύβην ἐκείνην ἣν εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ λόφου βλέπεις.— Ἔχει καλῶς, ἐπισκεφθήσομαι αὐτούς·» καὶ ταῦτα εἰποῦσα ἠφανίσθη.

Οἱ περιπαθεῖς καὶ ὑποκριτικοὶ λόγοι ταύτης ἐποιήσαντο αἴσθησιν τῇ Μαρίᾳ, ἥτις ἐπίστευσεν εἰς τὰς ἐνδείξεις ταύτας ἀγάπης.

Διήμερον παρῆλθε καὶ ἡ Μαρία οὐδόλως ταύτην εἶδε, ἐν τούτοις τὴν τρίτην ἡμέραν εἶδε τὸν κύνα πρὸς ταύτην ἐρχόμενον λείχοντα αὐτὴν ὡς πάντοτε καὶ μετ' ὀλίγον τὴν μυστηριώδη δέσποιναν ἐμφανιζομένην.

«Χαῖρε τεκνίον, ἐσκέφθην πολὺ περὶ σοῦ τὰς ἡμέρας ταύτας ὡς καὶ περὶ τῶν γηραιῶν γονέων σου, εὐαρεστήθητι ὅπως μὲ ἀκούσῃς ἐπί τινας στιγμὰς καθ' ἃς θὰ σοὶ ὁμιλήσω ὡς ἀληθὴς φίλη.— Ὦ! ναί, κυρία, ἐὰν πρόκειται περὶ τῆς εὐτυχίας τῶν γονέων μου.— Ἐλθὲ λοιπὸν τέκνον μου ὅπως καθήσωμεν ὑπὸ τὰς σκιαρὰς ἐκείνας ἐλάτας καὶ συνδιαλεχθῶμεν ἐπειδὴ ὁ καιρὸς ἐπείγει. Λάβε ταχέως τὰ ξύλα σου καὶ ἄγωμεν.»

Πάντα ταῦτα ἐν μιᾷ στιγμῇ ἐγένοντο, εἶτα ἡ ἄγνωστος λαμβάνουσα τὴν χεῖρα τῆς Μαρίας εἶπε.

«Ἀγνοεῖς βεβαίως τέκνον μου, τίς εἰμὶ, καποῖον τὸ ἔργον μου. Τοῦτο ἄλλοτε θὰ μάθῃς, σοὶ λέγω μόνον ὅτι εἰμὶ πλουσία, πολὺ ἐπιζήτητος, σεβαστοτέρα βασιλίσσης καὶ ἰσχυροτέρα βασιλέως. Τὸ ὄνομά μου εἶναι μυστήριον, ἐὰν δέχεσαι νὰ ἔλθῃς εἰς τὸν πύργον μου ὡς ἀκόλουθός μου, θὰ σὲ καταστήσω εὐτυχῆ, ἡγεμονίδα, σύζυγον, ὁ δὲ πατὴρ καὶ ἡ μήτηρ σου ἔσονται εὐτυχεῖς τοῦ λοιποῦ. Μίαν μόνην λέξιν ἀπὸ σοῦ αἰτοῦμαι· ἐν *Ναί*, τόσον εὔκολον ὅπως λεχθῇ καὶ ὅπερ θέλει ἐπισφραγίσει τὴν εὐτυχίαν σου. Συναινεῖς;—Ὦ! κυρία, ἀδύνατον χωρὶς νὰ ἴδω τοὺς γονεῖς μου, ἐπιθυμῶ ὅπως συμβουλευθῶ αὐτούς.—Ἔστω! τέκνον μου, σοὶ δίδω τριῶν ἡμερῶν προθεσμίαν μετὰ τὴν λῆξιν τῶν ὁποίων ἐλεύσομαι ὅπως λάβω ἀπάντησιν, ἥτις ἐάν ἐστιν ἀρνητικὴ γίνωσκε ὅτι ἡ μέλαινα δέσποινα θὰ παύσῃ τοῦ ζῆν» καὶ ταῦτα εἰποῦσα ἠφανίσθη πρὸς μεγίστην τῆς Μαρίας ἔκπληξιν.

Ἦν ἔτι ἡμέρα, ὁ ἥλιος ἠκόντιζε τὰς θερμὰς ἀκτῖνας του διὰ τῶν κλάδων καὶ ἡ Μαρία ἐν τῇ θέσει της πάντοτε οὖσα ἐσκέπτετο περὶ τῆς ἀγνώστου. Ἀνεμιμνήσκετο τῶν λεχθέντων. *Μυστήριον, εὐδαιμονία, πλοῦτος, σύζυγος*· ἀναμφιβόλως πάντα ταῦτα τὸ μετριοφρονέστερον πλάσμα ἐδελέαζον, ἀλλ' ὅταν διενοεῖτο ὅτι ἔδει ὅπως τοὺς γηραιοὺς γονεῖς της ἄνευ στηρίγματος καταλίπῃ ἡ καρδία αὐτῆς ἐξογκοῦτο καὶ θερμὰ δάκρυα ἐπλήρουν τοὺς ὀφθαλμούς της. Ἦν δι' αὐτὴν πολὺ σκληρὸς ὁ χωρισμός! ὑπὸ τοιαύτας ἐντυπώσεις ἐβάδιζε πρὸς τὸν οἶκον— οὐδὲν δὲ εἶπεν εἰς τοὺς γονεῖς αὐτῆς.

Ἀλλὰ πόσον ἐξεπλάγη ὅταν τὸ ἑσπέρας τῆς ἐπιούσης εἰσελθοῦσα εἰς τὴν καλύβην αἰφνιδίαν εὗρε μεταβολήν· καινουργῆ ἔπιπλα ἐκόσμουν αὐτήν, ὁ πατὴρ Ῥουγὼ ἐπὶ ὡραίου καὶ μαλθακοῦ ἀνακλίντρου ἦν κατακεκλιμένος, ἡ δὲ μήτηρ ἐτακτοποίει ὡραίαν συλλογὴν ἀγγείων ἐκ πορσελάνης. Ἅμα δ' αὕτη εἰσῆλθεν ὁ γηραιὸς πατὴρ ὑπηγέρθη καὶ τείνων πρὸς τὴν κόρην του τὰς κατεσκληκυίας χεῖρας του «ἐλθὲ τέκνον μου, εἶπε. ἔχω πολλὰ νέα νὰ σοὶ ἀναγγείλω.— Οὐχί! πάτερ μου, ἐπειδὴ γινώσκω τὰ πάντα, ἀπ' ἐναντίας ἐγὼ ὀφείλω ὅπως γνωστοποιήσω ὑμῖν παράδοξα νέα·» καὶ πάραυτα ἡ Μαρία διηγήθη αὐτοῖς τὴν μετὰ τῆς μελαίνης δεσποίνης συνέντευξίν της καὶ ᾐτήσατο τὴν συγκατάθεσιν αὐτῶν.

Αἴφνης βροντὴ διεκίνησε τὸν οἶκον, ὀξεῖα ἀστραπὴ ηὐλάκωσε τὴν ἀτμόσφαιραν καὶ ραγδαία βροχὴ ἤρξατο πίπτουσα, ἡ θύρα τῆς καλύβης ἠνεώγη, ψυχρὸς δ' ἀὴρ εἰσδύσας ἔσβεσε τὴν λυχνίαν. Πάραυτα δ' ἡ μυστηριώδης δέσποινα ἐνεφανίσθη φρίκην ἐμποιήσασα.

Ἡ γηραιὰ Σουσάννη καταπλαγεῖσα ἔρριψε κατὰ γῆς τὰ πινάκια, ὁ πατὴρ Ῥουγὼ ἐβυθίσθη ὑπὸ τὰ καλύμματά του· μόνη ἡ Μαρία ἔμεινεν ἀπτόητος, ἐπειδὴ ἀνέμενε τὴν ἔλευσιν τῆς μυστηριώδους δεσποίνης.

Αὕτη ὠχρὰ προὐχώρησε βραδεῖ τῷ βήματι, στᾶσα δ' ἐν τῷ μέσῳ τῆς καλύβης εἶπε διὰ φοβερᾶς φωνῆς. Φέρω ὑμῖν *μυστήριον, εὐδαιμονίαν*, ἀλλὰ καὶ *χωρισμόν*· ἀπευθυνομένη δὲ πρὸς τὴν νεάνιδα «Ἡ προθεσμία ἔληξεν ἔρχομαι ὅπως λάβω τὴν ἀπόκρισίν σου. . . . . .

Πενταετίαν μετὰ τὴν συνδιάλεξιν ἐκείνην εὑρισκόμεθα εἰς ἄγνωστον χώραν, εἰσδύοντες δ' ἐν γηραιῷ πύργῳ ἐπί τινος βράχου ὠκοδομημένῳ εὑρίσκομεν καθημένην πλουσίως ἐνδεδυμένην, ἐν τῷ σπουδαστηρίῳ αὐτῆς τὴν ἡγεμονίδα Τ.. παρὰ τὰ γόνατα αὐτῆς ὡραῖον καὶ εὐγενῆ νεανίαν· τὸν πρίγκηπα τῆς δόξης. Ἀμφότεροι συνδιελέγοντο περιπαθῶς περὶ τῆς μελλούσης αὐτῶν τύχης μόλις ἀπὸ 6 μηνῶν ἀρραβωνισμένοι.

Ἀναγράφομεν τὰς κάτωθι λέξεις, ὧν ἡ ἄκρα λεπτότης τὸ μέγεθος τῆς ψυχῆς καταδείξει· «Κυρία, λέγει οὗτος, πόσαι σκέψεις ἐν μιᾷ μόνῃ στιγμῇ καὶ πόσα συμβεβηκότα ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ ἐπῆλθον. Ἡ ταπεινὴ καταγωγή σου, ἡ ἀμετάτρεπτος ἀπόφασίς σου ὅπως μὴ ἀποδεχθῇς τὸν ἔρωτά μου, τέλος ἡ περιφρόνησίς σου πρὸς τὴν θρησκείαν μου καὶ ὅμως πάντα ταῦτα ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν μου μετεβλήθησαν, σήμερον δὲ τὰ πάντα ἀποδέχεσαι· οἵα εὐδαιμονία, ἀλλ' οἷον μυστήριον!

Ὁ πατήρ μου ὡς γινώσκεις βασιλεὺς τῆς ὁμοσπονδίας πάντοτε ἠρνήθη τὴν συναίνεσίν του εἰς τὸν μαγικὸν κατὰ τὰς ἰδέας του γάμον ἡμῶν. Πῶς δὲ σήμερον ἀπεδέχθη αὐτὸν οὐδ' αὐτὸς ἐννοεῖ· πιστεύει εἰς τὴν μαγείαν καὶ μαγνητισμὸν, σπουδάσας τὰ χόρτα ἀνεγνώρισεν ὅτι ἡ χώρα πληροῦται μαγισσῶν, ὁ πατήρ μου σήμερον ἐδημοσίευσε διαταγὴν, καθ' ἣν ἅπασαι αὗται δέον νὰ καῶσιν.»

Ὁ πρίγκηψ τῆς δόξης ἠγέρθη περιέφερε πανταχόθεν τὰ βλέμματά του καὶ πλησιάσας τὴν σύζυγόν του εἶπεν αὐτῇ σιγαλῇ τῇ φωνῇ. «Παρατήρησον τὸν ἐπιβλητικὸν τρόπον τῆς πυργοδεσποίνης ταύτης, ἐνίοτε πᾶν τὸ μεγαλοπρεπὲς καταλιμπάνει ταύτην, ἥτις φαίνεται τεθλιμμένη, ἄφωνος καὶ γραία *πλέον ἢ ἑκατοντούτης*. Ὁμολογῶ ὅτι ἀδυνατῶ νὰ ἐννοήσω τί συμβαίνει.

Οἴμοι πρίγκηψ, τοῦτο εἶναι μυστήριον, ὅπερ ὁ καιρὸς καὶ τὰ συμβεβηκότα θὰ γνωρίσωσιν ἡμῖν, ἀπεκρίθη ἡ ἡγεμονίς.

Τῇ στιγμῇ ἐκείνῃ ἀγγελιαφόρος τοῦ βασιλέως ἐκόμισε τῷ πρίγκιπι βασιλικὴν διαταγήν· ὁ πρίγκηψ ἀνοίξας ταύτην ἀνέγνω τὰ ἑξῆς.

ΠΡΙΓΚΗΨ ΤΗΣ ΔΟΞΗΣ

Ὅπως δοκιμάσω τὸν πρὸς τὴν ἡγεμονίδα ἔρωτά σου σὲ διατάσσω ὅπως πάραυτα ἀπέλθῃς καὶ ἀναλάβῃς τὴν ἀρχηγίαν τοῦ στρατοῦ· ὁ πόλεμος ἐκηρύχθη κατὰ τῶν γειτόνων κρατῶν.

Ὁ βασιλεὺς

ΜΩΚ

Ὁ πρίγκηψ μηδεμίαν καταδείξας ἔκπληξιν διὰ τοσοῦτον θλιβερὸν χωρισμὸν ἐνεχείρησε τῇ συζύγῳ του τὴν διαταγὴν, ἥτις ἀναγνώσασα ταύτην εἶπε.

«Ἀναχώρησον ἡγεμών, τὸ καθῆκον σὲ καλεῖ, ἐκ σοῦ ἡ σωτηρία τῆς πατρίδος ἐξαρτᾶται» καὶ τείνουσα αὐτῷ τὴν χεῖρα ἐξῆλθε.

Ὁ πρίγκηψ ἔμεινεν ἐπί τινας στιγμὰς σκεπτόμενος, ὅτε ὁ ἀγγελιαφόρος «ὑψηλότατε ὁ καιρὸς παρέρχεται, ἡ πατρὶς κινδυνεύει, ἡ δὲ διαταγὴ εἶναι ῥητή.»

Α! Ναί! ἀπεκρίθη ὁ πρίγηψ ἄγωμεν, ἐνταῦθα πάσχω, τὸ πνεῦμα μου πλανᾶται, σπεῦσον, ἐπείσαξον τοὺς ἵππους μου.

GORDON CRISTIE

(Ἕπεται τὸ τέλος.)

ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΖΑΡΚΟΥ ΕΝ ΤΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Συνέχεια καὶ τέλος ἴδε προηγ. ἀριθ.)

Οὕτω ἐξετάζουσα ἡ συγγραφεὺς τὴν δύναμιν καὶ ἐνέργειαν τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἐπὶ τὸν Γαλλικὸν πολιτισμόν, ἐπικαλεῖται μαρτυρίας σοφῶν Γάλλων, οἷοι ὁ Περῖων, ὁ Βωζαῖος, ὁ Γριππάλδος καὶ πρὸ πάντων ὁ περίφημος λεξικογράφος Ἐρρῖκος Στέφανος, ἀξιούντων ὅτι ἡ Γαλλικὴ γλῶσσα παράγεται ἀμέσως ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς Ἀλλ' ἐὰν ἡ Γαλλικὴ γλῶσσα δὲν παράγεται ἀμέσως ἐκ τῆς ἑλληνικῆς, παράγεται οὐχ ἧττον ἐκ τῆς Λατινικῆς, ἥτις ἐστὶ θυγάτηρ τῆς ἑλληνικῆς μολονότι ἐκτὸς τῆς ἐμμέσου ταύτης ἑλληνικῆς καταγωγῆς ὑπάρχουσι πλεῖσται Γαλλικαὶ λέξεις, ὡς καὶ ἰδιωτισμοὶ ἀμέσου καὶ καθαρᾶς ἑλληνικῆς καταγωγῆς, καὶ ἂν μεταξὺ τῶν ἀνωτέρω μνημονευθέντων σοφῶν Γάλλων πιστεύσωμεν τὸν Βωζᾶτον ἡ Γαλλικὴ γλῶσσα κατά τε τὸ λεκτικὸν καὶ τὴν φράσιν εἶνε σχεδὸν *συνεχής τις ἑλληνισμός*. Μετὰ τὴν ἐξέτασιν τῶν πρώτων στοιχείων τῆς Γαλλικῆς γλώσσης προβαίνει εἰς τὴν ἐξέτασιν ἐπίσης τῶν κατὰ τὸν ζ'. αἰῶνα ἐπικρατησασῶν τριῶν διαλέκτων καθ' ὅλην τὴν Γαλατίαν, ἤτοι τῆς Λατινικῆς ἐν χρήσει οὔσης εἴς τε τὸν προφορικὸν καὶ ἰδίᾳ τὸν γραπτὸν λόγον, τῆς χυδαίας Ῥωμαϊκῆς ἤτοι Κελτολατινικῆς λαλουμένης ὑπὸ τοῦ Γαλλικοῦ πλήθους καὶ διασωζομένης εἰσέτι ἐν νοτῷ τινι τῆς Ἐλουητίας· καὶ τῆς Γευτονικῆς εἰσαχθείσης ὑπὸ τῶν Φράγκων καὶ παρ' αὐτῶν ὁμιλουμένης. Κατὰ δὲ τὸν Θ'. αἰῶνα ἡ προνομιοῦχος μὲν Λατινικὴ γλῶσσα ἔμεινεν ἐν τῷ ὑψηλῷ αὐτῆς ἀξιώματι ὡς λειτουργική, πολιτικὴ καὶ φιλολογικὴ γλῶσσα, ἐκφράζουσα μὲν Λατινικήν τινα κοινωνικὴν κατάστασιν ἀναμνηστικὴν μᾶλλον τῆς ἀρχαιότητος, ἀφανιζομένης ὁσημέραι καὶ ἐκλιπούσης. Τὸν δὲ σύγχρονον βίον ἦτο προωρισμένη νὰ ἐκφράσῃ ἐν τῇ Γαλλίᾳ διὰ τῆς ποιήσεως τῶν Τροβαδόρων καὶ τῶν Τριβέρων ἡ ἐκ τῆς συγκεράσεως καὶ τῆς συγχωνεύσεως τῶν δύο ἑτέρων δημωδῶν βαρβάρων ἰδιωμάτων γεννηθεῖσα καὶ κληθεῖσα *Ῥωμαϊκὴ γλῶσσα*, ἥτις διῃρέθη εἰς δύο διακεκριμένας διαλέκτους κατὰ τὴν εἰς δύο ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ Λίγυρος διαίρεσιν τῆς χώρας καὶ τὴν μὲν πρὸς νότον τοῦ Λίγυρος λαλουμένην ἔνθα ὁ Ῥωμαϊσμὸς ἔμεινεν ἰσχυρότερος δυνάμεθα νὰ καλέσωμεν *Κελτορωμαϊκὴν* ἢ κυρίως *Ῥωμαϊκὴν*· τὴν δὲ βορείως τοῦ Λίγυρος λαλουμένην, ἔνθα ἡ Φραγκικὴ ἐγκατάστασις ἐπενήργησε μᾶλλον *Φραγκορωμαϊκήν*.

Τέλος ἡ συγγραφεὺς ἐξετάζουσα τὴν ἰδιοσυγκρασίαν τῆς γλώσσης ταύτης μέχρι τῆς πλήρους αὐτῆς ἀποκαταστάσεως εὑρίσκει αὐτὴν ἄπεπτον καὶ δυσάρμοστον κρᾶμα χυδαιολατινικῆς, Λατινικῆς λογίας, ἀρχαίας γερμανικῆς, κελτικῆς, προβεντσαλικῆς, ἑλληνικῆς καὶ ἰταλικῆς. Διερχομένη δὲ τὰς διαφόρους αὐτῆς φάσεις καὶ προόδους φθάνει μέχρι τῆς ὑπὸ τοῦ Γαλλικοῦ λαοῦ τανῦν λαλουμένης, ἥτις ἐστὶν ἡ γλῶσσα ἡ ὁδηγοῦσα τὸν ἐρευνητὴν καθ' ὅλας τὰς σκολιὰς καὶ σκοτεινὰς διόδους τῆς ἐθνικῆς ὁδοιπορίας, ὅπου ἴχνη χρονογραφίας δὲν ἀναφαίνονται, γλῶσσα ἑρμηνεύουσα τοὺς τρόπους καὶ προσδιορίζουσα τὰς ἐποχὰς τῶν ἐπαλλήλων ἐθνομιξιῶν συγκράσει τῶν ὁποίων Γαλλικὸν γένος συνέστη. Δὲν δύναται βεβαίως νὰ φθάσῃ τὸν τῶν προγόνων ἡμῶν λόγον, ὅστις περιώδευε μετεωριζόμενος καὶ ἀμφιπτεριγύζων ὡς ἀετός, ἀλλ' εἶνε ἐκ τῶν νεωτέρων διαλέκτων ἡ προσφορωτέρα καὶ ἐπιτηδειοτέρα. Πρώτη γλῶσσα τῆς ἐλευθερίας λέγει ὁ ἀοίδημος Κοραῆς ἐχρημάτισε τῶν προγόνων ἡμῶν ἡ γλῶσσα· τὴν διεδέχθη σήμερον ἡ Γαλλικὴ πλέον ἐπιτηδεία παρὰ πάσας τὰς νέας γλώσσας νὰ σαλπίσῃ τὴν ἐλευθερίαν καὶ νὰ κατάλυσῃ τὴν ἀντίχριστον ἀπόλυτον ἐξουσίαν.»

Ἐν τῇ ἀναπτύξει τῶν στοιχείων τῆς γαλλικῆς γλώσσης ἡ συγγραφεὺς παρακολουθεῖ τὰς προόδους αὐτῆς ἐν τῇ ποιήσει καὶ τῷ πεζῷ λόγῳ. Τὰς πρώτας τῆς εὐρωπαϊκῆς φαντασίας

ὁρμὰς, τὰς ἀπαρχὰς καὶ ἀποπείρας τῆς τε ποιήσεως καὶ φιλολογίας, ἃς ἡ Εὐρώπη ἐξερχομένη τῆς βαρβαρότητος ἐγεύθη, εὑρίσκει ὑπὸ τὰς πτέρυγας τοῦ φεουδαλισμοῦ εἰς τὰ ἔνδον τῶν Καστελίων. Περιγράφει τὴν ὑπὸ τῶν Τροβαδόρων ἐν Προβιγκίᾳ τὸ πρῶτον μορφωθεῖσαν ποίησιν προηγηθεῖσαν πάσης νεωτέρας εὐρωπαϊκῆς φιλολογίας καὶ περιστρεφομένην περὶ τὸν ἔρωτα, τὸν πόλεμον καὶ τὴν σταυροφορίαν καὶ περὶ τὴν κατὰ τοῦ κλήρου καὶ τῶν μεγιστάνων ἀντιπολίτευσιν· τὴν πτῶσιν τῆς τοσοῦτον ἐν Προβιγκίᾳ ἀναπτυχθείσης γλώσσης καὶ τὸν μαρασμὸν τῆς κεχαριτωμένης τῶν Τροβαδόρων Μούσης ἀποδίδουσα τὴν αἰτίαν εἰς θρησκευτικήν τινα αἵρεσιν γεννήσασαν τὸν ἐξολοθρευτικὸν σταυροφορικὸν πόλεμον, ὃν ἤγειρεν ἡ βόρειος Γαλλία κατὰ τῶν μεσημβρινῶν ἀδελφῶν των καὶ ὅστις ὡς πρόσταγμα εἶχε τὸ «ἐξολοθρεύσατε πάντας καὶ ὁ Θεὸς θ' ἀμείψῃ τοὺς πιστοὺς αὐτοῦ.» Μετὰ τὴν πτῶσιν τῆς Προβιγκιανῆς γλώσσης ἔμεινεν πλέον μόνη κυρίαρχος ἡ ἀντίζηλος αὐτῇ τῆς βορείου Γαλλίας ἡγεμονεύουσα καὶ ἐκφράζουσα ἔκτοτε ἀναμφισβητήτως καὶ ἀπολύτως τὴν μεγάλην Γαλλικὴν ἐθνικότητα.

Τὴν ἐπικρατήσασαν ἤδη ταύτην γλῶσσαν καὶ λαβοῦσαν τὴν προσηγορίαν *Γαλλικὴ γλῶσσα* παραλαμβάνουσα ἡ συγγραφεὺς ἐξετάζει.

Ἀλλ' ἀναγνῶστα συγγνώμην.. Ἰδού... ἐν τῷ μέσῳ τῆς περισπουδάστου διατριβῆς, ἣν διέρχομαι κρίνων, ἡ εἰκὼν τοῦ Σκίντ Ἰλλὲρ παρεντιθεμένη. Θεωρῶν αὐτὴν μεθίσταμαι ἄκων εἰς τὴν περιβεβοημένην ἐγκύκλιόν του. Ἀναπολῶ τὰ ἐν αὐτῇ περὶ τοῦ ἑλληνοτουρκικοῦ ζητήματος καὶ ὑπὸ δικαίας τινος ἀγανακτήσεως κατεχόμενος δὲν δύναμαι νὰ συνεχίσω τὴν ὁποίαν ἀνέλαβον κρίσιν, ἐὰν πρῶτον δὲν εἴπω πρὸ τῆς εἰκόνος ταύτης τὸ παράπονόν μου ὡς Ἕλλην.

Ποῖον ἄλλο ἔθνος, ὦ ὑπουργὲ, τῶν ἐξωτερικῶν τῆς Γαλλίας εἶδες ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς ἀρχαιότητος διαπλέον τὸ πέλαγος τῶν αἰώνων καὶ διερχόμενον τῆς ἱστορικῆς ἀνυπαρξίας τὴν περίοδον, νὰ διατηρήσῃ καὶ ἤθη καὶ ἔθη καὶ νόμον πάτριον καὶ γλῶσσαν καὶ ἐθνικότητα πλὴν τῆς Ἑλλάδος καὶ νὰ ἐπιχύσῃ τόσην λάμψιν πρὸς καταφώτισιν τῆς ἐν σκότει τῶν λοιπῶν ἐθνῶν διανοίας; Τίνος ἄλλου ἔθνους ἐν τῇ νεωτέρᾳ ἱστορίᾳ εἶδες νὰ διατηρῇ ἀνεξάλειπτον τοῦ πόθου αὐτῆς κέντρον ἡ φυγαδευθεῖσα ἐλευθερία του καὶ περιπλανωμένη ὀρεσίτροφος εἰς τὰς ἀκρωρείας νὰ ἐνθαλαμώνηται ὡς ἀδάμας εἰς τοὺς λίθους, αἰσίαν προσδοκῶσα ἐποχήν, ἵνα περιξεσθῇ τὸ ἀκατέργαστον αὐτῆς κάλλος; Ποῖον ἄλλο ἔθνος διδάσκει σαφέστερον τὴν ἀνθρωπότητα ὅτι ἡ δουλεία ὅσον καὶ ἂν γένηται διαρκὴς οὐδαμῶς ἀποβαίνει ἕξις εἰς ἔθνος ὁποῖον τὸ ἑλληνικόν, σῶζον μετὰ τῆς θρησκείας τὴν γλῶσσαν καὶ τὴν μνήμην τῆς ἐνδόξου αὐτοῦ καταγωγῆς καὶ ποῖον ἄλλο ἀπέδειξε διὰ τῶν ἀπαραμίλλων αὐτοῦ κατορθωμάτων ὅτι ὅσον ἔχει ὑπὸ τοῦ βάρους τοῦ ζυγοῦ κεκυφότα τὸν αὐχένα, τόσον ἐγγύτερον βλέπει τοὺς ἀλυσοδέτους αὐτοῦ πόδας, καὶ τόσον ἀνυπομονώτερον καραδοκεῖ περιστάσεις εὐμενεῖς ὅπως ἀκάθεκτον διαρρήξῃ τότε καὶ δι' αὐτῶν αὐτοῦ τῶν ὀδόντων τὸν κλοιὸν τῆς αἰχμαλωσίας;

Τὸ ἔθνος ἐκεῖνο, μεταφραστὰ τοῦ Ἀριστοτέλους, ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ ὁποίου εὑρίσκεις τὴν ἱστορίαν τῆς Γαλλίας, ἧς τὴν ἐξωτερικὴν πολιτικὴν ἐν τοῖς κρισίμοις τούτοις καιροῖς κακῇ μοίρᾳ ἰθύνεις· τὸ ἔθνος ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον συμφωνεῖ πρὸς τὸ ὑμέτερον κατά τε τὸ πνεῦμα καὶ τὸν χαρακτῆρα καὶ τὸ ὁποῖον ἔπαιζε τὸ αὐτὸ πρόσωπον μετὰ τοῦ ἡμετέρου ἐν τῷ θεάτρῳ τῆς ἱστορίας.

Ἐὰν τὰ ἡρωϊκὰ συμβάντα ἐβλάστησαν ἐν Ἑλλάδι τὴν ἐπικὴν Μοῦσαν, τὰ ἱπποτικὰ ὡσαύτως συμβάντα ἐν Γαλλίᾳ παρήγαγον τὴν μυθιστορηματικὴν Μοῦσαν, ἧς ἡ μαγεία καὶ τὰ χριστιανικὰ μυστήρια παριστῶσι τὴν εἰκόνα τῆς ἑλληνικῆς μυθολογίας. Ἐὰν ὁ Τρωϊκὸς πόλεμος ὑπῆρξε τὸ μέγιστον τῶν ἡρωϊκῶν χρόνων συμβὰν τοσοῦτον συντελέσαν εἰς τὴν νέαν ἐθνικὴν καὶ πολιτικὴν αὐτῆς κατάστασιν, ὡσαύτως ἐν Γαλλίᾳ αἱ σταυροφορίαι αἱ κινηθεῖσαι ἰδίᾳ ὑπὸ τῆς Γαλλίας καὶ αἱ λαβοῦσαι χώραν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ θεάτρου τῶν ἡρώων τοῦ Ὁμήρου, ἐγένετο τὸ κύριον συμβὰν τῶν ἱπποτικῶν χρόνων ἐξ οὗ προέκυψεν ἡ νέα ὤθησις τῶν πνευμάτων ἐν τῇ Εὐρώπῃ καὶ ἡ μεταλλαγὴ τῆς κοινωνικῆς καταστάσεως ἰδίᾳ τῆς Γαλλίας. Ἐὰν ἡ Ἑλλὰς εἶχε τοὺς Ῥαψῳδούς της τὰ ἄθλα τῶν Ὁμηρικῶν ἡρώων ἐξυμνοῦντας καὶ ἡ Γαλλία εἶχε τοὺς Τροβαδόρους Ῥαψῳδοὺς τὰ ἄθλα τῶν ἱπποτικῶν ἡρώων πανταχοῦ ὡσκύτως ἐξυμνοῦντας.

Ὁποία ἦτο ἡ θέσις τῆς Ἑλλάδος μετὰ τὸν Τρωϊκὸν πόλεμον μέχρις ὅτου ἐξησφαλίσθη ὅλη ἐν ἰσονομίᾳ, ἦτο καὶ ἡ Γαλλία μέχρις ὅτου ἀνεκαινίσθη ὑπὸ τὴν μονοαρχικὴν ἀσφάλειαν· ἀμφοτέρων δὲ τῶν χωρῶν τούτων οἱ λαοὶ πρὸς ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν σκοπὸν ἠγωνίσθησαν, ἤτοι εἰς τὴν ἐξάλειψιν τῆς βίας καὶ ἀριστοκρατίας καὶ τὴν ὑπὸ τοὺς νόμους καὶ τὴν τάξιν ὕπαρξίν των. Ἀφ' ἧς δὲ ἐδραιώθη ἡ τάξις καὶ ἡ εὐνομία εἰς ἀμφότερα τὰ ἔθνη ταῦτα νέος ἤρξατο βίος ὃν παρὰ μὲν τοῖς Ἕλλησι προοιμιάζει ὁ Μηδικὸς ἀγών, παρὰ δὲ τοῖς Γάλλοις ὁ Τριακονταετὴς πόλεμος κατὰ τῆς τότε ἐπιφόβου μεγάλης Αὐστριακῆς Αὐτοκρατορίας. Ἀμφότερα δ' ὡσαύτως αὐξάνουσιν ἔκτοτε καὶ ἐνδυναμοῦνται, συντελεσάντων τὰ μέγιστα δύω μεγαλεπηβόλων ἀνδρῶν, τοῦ μὲν Θεμιστοκλέους προϊδόντος τὴν νέαν Περσικὴν κίνησιν καὶ διὰ τῶν Ἀθηνῶν εἰς αὐτὴν προπαρασκευάσαντος τὴν Ἑλλάδα, τοῦ δὲ Ῥιχελιὼ συστήσαντος διὰ τοῦ διοπτικοῦ βλέμματος καὶ τοῦ ἐνεργοῦ μέρους, ὅπερ ἔλαβεν εἰς τὸν Τριακονταετῆ πόλεμον, τὸ μεγαλεῖον καὶ τὴν μεγάλην ἐπὶ τῆς Εὐρώπης πολιτικὴν δύναμιν τῆς Γαλλίας, τὴν ὁποίαν ἔκτοτε αὕτη τοσοῦτον ἀνέπτυξεν. Ἐν μὲν τῇ Ἑλλάδι ἡ δόξα τοῦ Μηδικοῦ πολέμου ἀνοίγει τὸ στάδιον εἰς τὴν δόξαν τῶν τεχνῶν καὶ τῶν ἐπιστημῶν ἐπὶ τοῦ Περικλέους· ὡσαύτως δ' ἐν Γαλλίᾳ μεγάλαι νίκαι ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ ΙΖ'. αἰῶνος προηγοῦνται ἀμέσως τοῦ φιλολογικοῦ αὐτῆς κλέους ἐπὶ τοῦ ιδ'. Λουΐ· τὰς δύο περικλεινοτάτας ταύτας ἐποχὰς ἀμφοτέρων διαδέχεται ἡ φθορὰ καὶ ἡ σῆψις τοῦ μὲν διὰ τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου, τοῦ δὲ διὰ τῆς Ἀντιβασιλείας τοῦ Λουΐ· Καρποὶ τῶν δύο λαμπρῶν τούτων ἐποχῶν ἐν μὲν τῇ Ἑλλάδι ἡ πρόοδος τῆς φιλολογίας κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Σωκράτους, ἐν δὲ τῇ Γαλλίᾳ ὁ ΙΗ'. αἰών. Ἡ φιλοσοφία ἐν ἀμφοτέραις προπαρασκευάζει νέαν πραγμάτων κατάστασιν καὶ ἐν μὲν τῇ Ἑλλάδι τρέπεται εἰς Μακεδονικὸν ζυγὸν ἐν δὲ τῇ Γαλλίᾳ εἰς μεγάλην ἐπανάστασιν, ἀφ' οὗ ἀνέδειξεν ἐκεῖ μὲν τὸν Δημοσθένην, ἐνταῦθα δὲ τὸν Μιραβῶ τοὺς δύω τεραστίους τῆς ἐλευθερίας σαλπιγκτάς.

(Ἕπεται τὸ τέλος).

Ν. ΠΑΠΑΛΕΞΑΝΔΡΗΣ.

Η ΑΤΜΗΛΑΤΟΣ ΟΙΚΙΑ

ΠΕΡΙΗΓΗΣΙΣ ΕΝ ΤΗι ΑΡΚΤΩΑι ΙΝΔΙΚΗι

ΥΠΟ

JULES VERNE

(Συνέχεια ἴδε προηγούμενον φύλλον)

Η ΑΛΛΑΧΑΒΑΔ

Ἡ Ἀλλαχαβὰδ περίπου 130 χιλιόμετρα τῆς Βεναρὲς ἀπέχει. Ἡ ὁδὸς ἀκολουθεῖ τὴν δεξιὰν τοῦ Γάγγου ὄχθην μεταξὺ τῆς σιδηροδρομικῆς τροχιᾶς καὶ τῆς κοίτης αὐτοῦ. Ὁ Στὼρ ἐπλήρωσε τὴν ἀποθήκην ἀνθράκων, ὥστε ὁ ἐλέφας εἶχε τροφὴν διὰ πολλὰς ἡμέρας· οὕτω τῇ πρωΐᾳ τῆς 24 ἐξεκίνησε μετὰ ταχύτητος 3—4 μιλίων καθ' ὥραν. Τῇ ἑνδεκάτῃ ὥρᾳ ἀπεθυμάσαμεν ἐπὶ τῆς πεδιάδος παράδοξον μαυσωλεῖον, μογγολικῆς ἀρχιτεκτονικῆς, ἐγειρόμενον πρὸς τιμὴν δύω ἁγίων τοῦ ἰσλαμισμοῦ, Κασσὶμ-Σολιμὰν, πατρὸς καὶ υἱοῦ· μετὰ ἡμίσειαν δ' ὥραν τὸ φρούριον τῆς Χουνὰρ, οὗτινος οἱ γραφικώτατοι προμαχῶνες ἐπιστέφουσιν ἀπόκρημνον βράχον 150 πόδας ὑπερκείμενον τοῦ Γάγγου· παρὰ τοὺς πόδας τοῦ ἀπορθήτου φρουρίου ἐκτείνεται ἡ ὁμώνυμος αὐτῷ πόλις, ἧς αἱ θελκτικαὶ οἰκίαι ἀπόλλυνται ἐν τοῖς λειμῶσι.

Ἐν Βεναρὲς πολλὰ μέρη θεωροῦνται ὑπὸ τῶν Ἰνδῶν ὡς τὰ ἱερότερα τοῦ κόσμου. Ἑκατοντάδας τοιούτων εὑρίσκει τις ἐπὶ τῆς χερσονήσου. Ἐν τῷ φρουρίῳ χουνὰρ δεικνύουσι πλάκα μαρμαρίνην, ἐφ' ἧς θεός τις, οἷος δήποτε, τακτικῶς καθεκάστην γευματίζει. Ὁ θεὸς οὗτος εἶναι ἀόρατος, δι' ὅπερ οὐδόλως ἐλάβομεν τὸν κόπον ὅπως ἀναζητήσωμεν αὐτόν.

Τὸ ἑσπέρας ὁ χαλκοῦς γίγας ἔστη παρὰ τῇ Μιρζαπώρῃ ὅπως διανυκτερεύσωμεν. Ἡ πόλις βρίθει ναῶν καὶ μηχανουργείων, ἔχει δὲ καὶ λιμένα πρὸς φόρτωσιν τοῦ παραγομένου βάμβακος· Τῇ ἐπιούσῃ 25 μαΐου, τῇ 2 μ.μ. ὥρᾳ διέβημεν τὸν ποταμίτικον Τόνσαν, μόλις ἑνὸς ποδὸς ὕδωρ ἔχοντα. Σχεδὸν ἐκεῖσε, ἔνθα ἡ Γιούμνα ἐν τῷ Γάγγῃ ἐκβάλλει, ἀπεθαυμάσαμεν τὴν σιδηρὰν γέφυραν, ἧς τὰ ἑξήκοντα ποδῶν ὕψος ἔχοντα δεκαὲξ κρηπιδώματα λείχουσι τὰ ὕδατα τοῦ μεγαλοπρεποῦς ὁμόρρου. Ἄνευ δὲ δυσκολίας ὑπερβάντες τὴν ἐκ πλοίων γέφυραν τὴν ἑνοῦσαν τὰς δύο τοῦ ποταμοῦ ὄχθας, ἔστημεν τὸ ἑσπέρας εἰς τὸ ἄκρον προαστείου τινὸς τῆς Ἀλλαχαβάδ.

Ὁλόκληρον τὴν 26 ἀριερώσαμεν εἰς ἐπίσκεψιν τῆς σπουδαίας ταύτης πόλεως, κέντρου τῶν κυριωτέρων τοῦ Ἰνδοστὰν σιδηροδρόμων. Αὕτη κεῖται ἐπὶ θαυμαστοῦ τοπίου, μεταξὺ τῶν δύο τῆς Γιούμνας καὶ Γάγγου βραχιόνων. Ἡ φύσις ἀναμφιβόλως ἄγαν συνέτεινεν ὅπως ἡ Ἀλλαχαβὰδ ἡ πρωτεύουσα τῆς Ἀγγλικῆς Ἰνδικῆς, κέντρον τῆς διοικήσεως, διαμονὴ τοῦ ἀντιβασιλέως, καὶ ἴσως ποτε γενήσεται, κειμένη ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς Ἰνδικῆς.

«Καὶ ἐντεῦθεν εὐθὺς πρὸς βορρᾶν κατευθυνθησόμεθα ; ἠρώτησα.

— Ναί, ἀπεκρίνατο ὁ Βάνξ. Ἡ Ἀλλαχαβὰδ εἶναι πρὸς δυσμὰς τὸ ὅριον τοῦ πρώτου μέρους τῆς ἐκδρομῆς ἡμῶν.

—Τέλος ! ἀνεβόησεν ὁ λοχαγὸς Χὼδ, ὡραῖαι αἱ πόλεις, ἀλλὰ κρείττονες αἱ κοιλάδες, τὰ δάση ! Μεταβῶμεν εὐθὺ πρὸς τὰ Ἰνδοσινικὰ ὄρια, μὴ διερχόμενοι διὰ τῆς Λυκνώβης.

— Δέον νὰ μακρυνθῶμεν ἰδίως τῆς Καουνπώρης, θλιβερὰς τῷ συνταγματάρχῃ ἀναμνήσεις προκαλούσης.

— Εἰπέ μοι, Βάνξ, εἶπεν ὁ λοχαγὸς, οὐδὲν περὶ τοῦ Νανὰ Σαχὶβ ἐν Βεναρὲς ἤκουσας ;

— Οὐδέν. ἀπεκρίνατο ὁ μηχανευτής. Ἴσως ἅπαξ ἔτι ἡ κυβέρνησις ἐπλανήθη, ὁ δὲ Νανὰ οὐδόλως ἐν Βομβάῃ ἐφάνη. Ὅπως ποτ' ἂν ᾖ σπεύδω ὅπως τὴν κοιλάδα τοῦ Γάγγου, τὸ θέατρον τοσούτων κατὰ τὴν ἀποστασίαν δεινῶν, καταλίπω. Ἀλλ' ἰδίως μηδεὶς ἐνώπιον τοῦ συνταγματάρχου τὸ ὄγομα τῆς Καουνπώρης καὶ τοῦ ναβὰβ προφέρῃ.»

Τῇ ἐπαύριον ὁ Βάνξ μὲ συνώδευσεν εἰς ὡρῶν τινων ἐν Ἀλλαχαβὰδ διαδρομήν. Ἐδεόμεθα τουλ. τριῶν ἡμερῶν ὅπως ἐπισκεφθῶμεν τὰς τρεῖς πόλεις, ἐξ ὧν σύγκειται. Ἀλλὰ καί τοι θεωρουμένη καὶ αὕτη ἱερὰ, ἧττον τῆς Βεναρὲς περίεργος ἔστι. Ἡ ἰνδικὴ πόλις εἶναι σωρὸς χθαμαλῶν οἴκων, ὑπὸ στενωπῶν χωριζομένων καὶ ὑπὸ μεγαλοπρεπῶν ἐπιστεφομένων ὀξυφοινίκων. Ἡ ἀγγλικὴ οὐδὲν πλέον ἐστὶν ἢ ὡραῖαι λεωφόροι, πλούσιοι οἶκοι, εὐρεῖαι πλατεῖαι· κύρια στοιχεῖα πόλεως προωρισμένης ὅπως μεγάλη πρωτεύουσα καταστῇ.

Τὸ ὅλον κεῖται ἐν εὐρεῖ πεδίῳ βορειόθεν καὶ νοτιόθεν ὑπὸ τῆς κοίτης τοῦ Γάγγου καὶ τῆς Γιούμνας περιβαλλομένῳ, καλουμένῳ δὲ *πεδιὰς ἐλεημοσύνης*, ἐπειδὴ ἐνταῦθα συνερχόμενοι οἱ Ἰνδοὶ ἡγεμόνες ἀπονέμουσιν ἐλέη. Τὸ φρούριον τῆς Ἀλλαχαβὰδ κεῖται δυτικόθεν τοῦ πεδίου, ὑπερηφάνως τὰ τείχη αὐτοῦ ὑψοῦν καὶ περιέχον ὁπλουργεῖον, ἄλλοτε ἀνάκτορον τοῦ σουλτάνου Ἀκβὰρ—μεγαλοπρεπῆ μονόλιθον τριάκοντα ἐξ ποδῶν ὑπὸ λέοντος ἐπιστεφόμενον —καὶ παρ' αὐτῷ ναὸν ἐκ τῶν ἁγιοτέρων τῆς Ἰνδικῆς.

Ἡ περὶ τοῦ φρουρίου τῆς Ἀλλαχαβὰδ παράδοσις ἀναμιμνήσκει τὴν τῆς ἀνοικοδομήσεως τοῦ ναοῦ τοῦ Σολομῶντος ἐν Ἱερουσαλήμ.

Οἰκοδομοῦντος τοῦ σουλτάνου τὸ φρούριον οἱ λίθοι ἐρκίνοντο *ἀπειθεῖς*, τὰ τείχη ἅμα κτιζόμενα ἐκρημνίζοντο. ἐρωτηθὲν τὸ μαντεῖον ἀπεκρίθη αὐτοῖς, ὡς πάντοτε, ὅτι ἔπρεπε νὰ θυσιασθῇ τις ἑκών: Ἰνδός τις προσεφέρθη ὁλοκαύτωμα, ἐθυσιάσθη καὶ τὸ φρούριον ἐτελειώθη. Ὁ ἰνδὸς οὗτος ἐκαλεῖτο Βρόγ, ἐξ οὗ καὶ ἡ πόλις ἔτι τανῦν Βρόγ-Ἀλλαχαβὰδ καλεῖται.

Ὁ Βάνξ μὲ ὡδήγησεν εἶτα εἰς τοὺς κήπους τοῦ Χουρσοὺ, ἔνθα ὑπὸ τὴν σκιὰν τῶν θελκτικωτέρων ὀξυφοινίκων, πλεῖστα μωαμεθανικὰ μαυσωλεῖα ἐγείρονται. Ἐν τούτων εἶναι ἡ τελευταία διαμονὴ τοῦ σουλτάνου, οὗτινος ὁ κῆπος φέρει τὸ ὄνομα, ἐπὶ ἑνὸς τῶν ἐκ λευκοῦ μαρμάρου τοίχων αὐτοῦ σώζεται ὁ τύπος τῆς χειρὸς τοῦ ἀνεψιοῦ τοῦ Μωάμεθ.

Κατὰ τὴν ἀποστασίαν τὸ ἐν τῇ πόλει 6 τάγμα τοῦ Βεγγαλικοῦ στρατοῦ κατέσφαξεν ὀκτὼ σημαιοφόρους, ἀλλὰ εὐρωπαῖοι τινὲς πυροβοληταὶ ἀνήκοντες εἰς τὸ σῶμα τῶν ἀπομάχων τῆς Χουνὰρ ἠνάγκασαν τοὺς Σιπαγίους νὰ καταθέσωσι τὰ ὅπλα. Ἐν τοῖς προαστείοις οἱ αὐτόχθονες ἀποστατήσαντες ἤνοιξαν τὰς φυλακὰς, ἐλαφυραγώγησαν τὰς ἀποθήκας, ἐπυρπόλησαν τοὺς εὐρωπαϊκοὺς οἴκους. Ἀλλ' ὁ συνταγματάρχης Νάϊλ ἐπαναγαγὼν τὴν τάξιν ἐν Βεναρὲς, ἦλθε μετὰ τοῦ τάγματος αὐτοῦ καὶ ἑκατὸν ὁπλιτῶν ἐκ Μαδρᾶς, ἐπανέκτησε τὴν γέφυραν, διεσκόρπισε τὰ μέλη τῆς προτωρινῆς κυβερνήσεως καὶ κατέσχε τὴν ἐπαρχίαν.

Κατὰ τὴν βραχεῖαν ἐν Ἀλλαχαβὰδ διαμονὴν παρετηρήσαμεν μήπως ὡς ἐν Βεναρὲς ἠκολουθούμεθα ὑπό τινος, ἀλλ' οὐδὲν ὕποπτον εἴδομεν· Τῇ 6 ὥρᾳ ἐπεστρέψαμεν ὅπως γευματίσωμεν. Ὁ σὶρ Ἐδουάρδος ἐπανελθὼν ἀνέμενεν ἡμᾶς, ὁ

δὲ Χὼδ μεταβὰς πρὸς ἐπίσκεψιν συναδέλφων του τινῶν, ταυτοχρόνως μεθ' ἡμῶν ἐπανήρχετο. Παρετήρησα τότε τῷ Βὰνξ ὅτι ὁ συνταγματάρχης ἐφαίνετο μᾶλλον ἔμφροντις ἢ κατὰ τὸ σύνηθες.

«Ἔχεις δίκαιον, εἶπεν ὁ Βὰνξ, συνέβη τι ;

— Ἐὰν ἠρωτᾶτε τὸν Μὰκ Νάϊλ, εἶπον...

— Ναὶ, ἴσως οὗτος γινώσκει...»

Ὁ μηχανευτὴς μετέβη πρὸς συνάντησιν τοῦ λοχίου, ὅστις ἀπῆν, ἐρωτήσας δὲ τὸν Γούμην ἔμαθεν ὅτι κατὰ διαταγὴν τοῦ συνταγματάρχου ἀπῆλθε πρὸ μιᾶς ὥρας. Ὁ Βὰνξ ἐπανελθὼν ἀνεκοίνωσέ μοι τὴν δι' ἄγνωστον αἰτίαν ἀπουσίαν τοῦ Μὰκ Νάϊλ. Κατὰ τὸ γεῦμα ὁ συνταγματάρχης διέμεινεν ἄφωνος καὶ σκεπτικὸς, ἡ δ' ἀνησυχία αὐτοῦ ὁλοὲν ἐπηυξάνετο. Συνεχῶς πρὸς τὴν ὁδὸν ἠτένιζεν, ἀναμφιβόλως τὴν τοῦ Μὰκ Νάϊλ ἐπάνοδον ἀνυπομόνως ἀναμένων. Μετὰ τὸ γεῦμα κατελθὼν τῆς βεράνδας ἐποίησε βήματα τινὰ πρὸς τὴν ὁδὸν εἶτα ἐπιστρεφόμενος.

«Βὰνξ, Χὼδ καὶ Μῶκλερ, εἶπε, εὐαρεστεῖσθε ὅπως μέχρι τῶν πρώτων οἴκων τοῦ προαστείου μὲ συνοδεύσητε ;»

Κατελίπομεν παρευθὺς τὴν τράπεζαν ἀκολουθοῦντες τὸν συνταγματάρχην βραδεῖ τῷ βήματι. Μετὰ ἑκατοντάδα βημάτων ὁ δὶρ Ἐδουάρδος ἔστη ἐνώπιον προκηρύξεως

«Ἀνάγνωτε» εἶπε·

Ἦν σημείωσις πλέον τῶν δύο μηνῶν, ἀποκηρύττουσα τὴν κεφαλὴν τοῦ Νανὰ καὶ δηλοῦσα τὴν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ τῆς Βομβάης παρουσίαν αὐτοῦ. Ὁ Βὰνξ καὶ ὁ Χὼδ ἐποίησαν σημεῖον ἀνησυχίας. Μέχρι τοῦδε ἐν Καλκούττᾳ καὶ κατὰ τὴν πορείαν, κατώρθωσαν προφυλάξαι τὸν συνταγματάρχην ἀπὸ τῆς ἀγγελίας ταύτης. Ἡ τύχη ἐνέπαιξε τὰς φροντίδας αὐτῶν !

«Βὰνξ, εἶπεν ὁ συνταγματάρχης σφίγγων τὴν χεῖρα τοῦ μηχανευτοῦ, ἐγίνωσκες ταύτην ;»

Ὁ Βὰνξ ἐσίγα.

«Ἐγίνωσκες πρὸ δύο μηνῶν ὅτι ὁ Νανὰ ὤφθη ἐν Βομβάῃ καὶ οὐδὲν εἶπες μοι.»

Ὁ Βὰνξ ἠγνόει τί ν' ἀποκριθῇ.

«Αἴ ! ναὶ, συνταγματάρχα, εἶπεν ὁ λοχαγὸς Χὼδ. ἐγινώσκομεν τοῦτο, ἀλλὰ διὰ τί νὰ σοὶ τὸ εἴπωμεν ; Ἄγνωστον ἐὰν ἡ ἀγγελία αὕτη εἶναι ἀληθὴς, πρὸς τί δ' ἀναμνῆσαι σοι θλιβερὰ γεγονότα !

— Βὰνξ, εἶπεν ὁ συνταγματάρχης, ἐλησμόνησας λοιπὸν ὅτι ἐμοὶ ἀνήκει ἡ τιμωρία τοῦ ἀνθρώπου τούτου ! Συνήνεσα δ' ἀπελθεῖν τῆς Καλκούττας, μόνον ἐπειδὴ ἡ περιήγησις αὕτη ἔφερέ με πρὸς βορρᾶν τῆς Ἰνδικῆς, οὐδέποτε ἐπίστευσα εἰς τὸν θάνατον τοῦ Νανὰ Σαχὶβ, ὡς οὐδέποτε ἐπελαθόμην τῶν πρὸς αὐτὸν καθηκόντων μου. Ἀκολουθῶν ὑμᾶς, μίαν μόνην ἰδέαν, μίαν ἐλπίδα ἔσχον νὰ τελέσω τὸν σκοπόν μου ὑπὸ τῆς τύχης ἐλαυνόμενος καὶ τῇ θείᾳ συναρωγῇ ! Ἰδοὺ δ' ὁ θεὸς μὲ ὡδήγησεν ἐνώπιον τῆς ἀγγελίας ταύτης. Δὲν πρέπει πλέον πρὸς βορρᾶν ν' ἀναζητήτω τὸν Νανὰ, ἀλλὰ πρὸς νότον ! ἔστω ! μεταβήσομαι πρὸς νότον !»

Αἱ προκισθήσεις ἡμῶν ἐπηλήθευσαν. Ὑστεροβουλία, ἢ μᾶλλον σταθερὰ ἰδέα κατεῖχε τὸν συνταγματάρχην. Ἄρτι ἀπεκάλυψεν ἡμῖν τοῦτο.

«Μουνρὼ, ἀπεκρίνατο ὁ Βὰνξ, δὲν σοὶ ὡμίλησα μὴ πιστεύων τὴν ἐν Βομβάῃ τοῦ ναβὰβ παρουσίαν. Ἡ κυβέρνησις ἄπαξ ἔτι ἠπατήθη. Πραγματικῶς ἡ ἀγγελία αὕτη χρονολογεῖται ἀπὸ 6 μαρτίου, καὶ ἔκτοτε οὐδὲν τὴν ἐμφάνισιν τοῦ Νανὰ ἐπεβεβαίωσε.

— Φίλοι μου, εἶπεν ὁ συνταγματάρχης ἀτενίζων πρὸς τὴν ὁδὸν, ἀπέστειλα τὸν Μὰκ Νάϊλ εἰς Ἀλλαχαβὰδ, μετ' ἐπιστολῆς πρὸς τὸν διοικητὴν καὶ μετ' ὀλίγον θὰ μάθω ἂν πραγματικῶς ὁ Νανὰ ἀνεφάνη ἔν τινι ἐπαρχίᾳ.

— Καὶ ἂν ἀληθῶς ἀνεφάνη Μουνρὼ, τί θὰ πράξῃς ; εἶπεν ὁ Βὰνξ δραττόμενος τῆς χειρὸς τοῦ συνταγματάρχου.

— Θ' ἀναχωρήσω. Μεταβήσομαι πανταχοῦ, ἔνθα τὸ καθῆκον τῆς ἐκδικήσεως μὲ καλεῖ !

— Ἀπεφάσισας ὁριστικῶς, Μουνρώ ;

— Ὁριστικότατα. Θὰ συνεχίσητε τὴν περιήγησιν ἄνευ ἐμοῦ, φίλοι μου... Τὸ ἑσπέρας ἀναχωρῶ διὰ Βομβάην.

— Ἔστω· ἀλλὰ θὰ σὲ ἀκολουθήσωμεν· εἶπεν ὁ Βὰνξ.

— Ναί ! συνταγματάρχα ! ἀνέκραξεν ὁ λοχαγὸς Χὼδ, σὲ ἀκολουθοῦμεν, ἀντὶ νὰ θηρεύσωμεν πάνθηρας, θηρεύομεν κακούργους.

— Θὰ μοὶ ἐπιτρέψητε, συνταγματάρχα, προσέθηκα, ὅπως ἑνωθῶ τῷ λοχαγῷ καὶ τοῖς φίλοις ὑμῶν ;

— Ναὶ, Μῶκλερ, εἶπεν ὁ Βὰνξ. Τὸ ἑσπέρας ἀπερχόμεθα...

— Ἀνωφελές ! εἶπε σοβαρὰ φωνὴ ἐπιστραφέντες δ' εἴδομεν τὸν Μὰκ Νάϊλ κρατοῦντα ἐφημερίδα.

«Ἀναγνώσατε, συνταγματάρχα μου, εἶπε· ταύτην μοὶ παρέδωσεν ὁ διοικητής.»

— Καὶ ὁ σὶρ Ἐδουάρδος ἀνέγνω τὰ ἑξῆς.

«Ὁ διοικητὴς τῆς ἐπαρχίας τῆς Βομβάης κοινοποιεῖ ὅτι ἡ περὶ τοῦ ναβὰβ Δανδοὺ-Πὰντ διακήρυξις θεωρεῖται ὡς μὴ ὑπάρξασα. Χθὲς ὁ Νανὰ Σαχὶβ προσβληθεὶς ἐν ταῖς κλεισωρείαις τῆς Σωτπούρας, ἔνθα μετὰ τῶν ὀπαδῶν του εἶχε καταφύγει, ἐφονεύθη. Οὐδεμία περὶ τῆς ταυτότητος αὐτοῦ ἀμφιβολία. Ἀνεγνωρίσθη ὑπὸ τῶν κατοίκων τῆς Κουνπώρης καὶ Λυκνώβης. Εἷς δάκτυλος ἔλειπεν ἐκ τῆς ἀριστερᾶς αὐτοῦ χειρὸς, γνωστὸν δ' ὅτι ὁ Νανὰ ἔκοψε τὸν ἕνα τῶν δακτύλων του ὅταν ἠθέλησε διὰ πλαστῶν κηδειῶν νὰ διαδώσῃ ψευδῆ περὶ τοῦ θανάτου του φήμην. Ἡ Ἰνδικὴ οὐδὲν τοῦ λοιποῦ ἔχει νὰ φοβηθῇ ἐκ τῶν ἐγκλημάτων τοῦ αἱμοβόρου ναβάβ.» Ὁ συνταγματάρχης δι' ὑποκώφου φωνῆς ἀναγνώσας τὰς γραμμὰς ταύτας, ἀπέρριψε τὴν ἐφημερίδα. Ἡμεῖς ἐσιγῶμεν· ὁ ἀναμφίβολος τοῦ Νανὰ θάνατος, παντὸς περὶ τοῦ μέλλοντος φόβου ἀπήλλαττεν ἡμᾶς. Ὁ συνταγματάρχης μετὰ στιγμιαίαν σιγὴν, ἔφερε τὴν χεῖρα ἐπὶ τῶν ὀφθαλμῶν ὅπως φρικώδεις ἐξκλείψῃ ἀναμνήσεις εἶτα·

«Πότε ἀπερχόμεθα τῆς Ἀλλαχαβάδ ; ἠρώτησε.

— Τὴν πρωΐαν τῆς ἐπαύριον, ἀπεκρίθη ὁ μηχανευτής.

— Βὰνξ, ἠρώτησεν ὁ συνταγματάρχης, δυνάμεθα νὰ μείνωμεν ὥρας τινὰς ἐν Κουνπώρῃ;

— Ἐπιθυμεῖς ;...

— Ναὶ, Βὰνξ, ἐπεθύμουν.... θέλω ἅπαξ ἔτι ἐπανιδεῖν τὴν Κουνπώρην !

— Ἀφιχθησόμεθα μετὰ διήμερον· εἶπεν ἁπλῶς ὁ Βὰνξ.

— Καὶ εἶτα ; . . . ὑπέλαβεν ὁ συνταγματάρχης.

— Ἀκολουθοῦμεν τὴν πρὸς βορρᾶν διαδρομὴν· εἶπεν ὁ Βὰνξ.

— Ναί !... πρὸς βορρᾶν ! πρὸς βορρᾶν !.. εἶπεν ὁ συνταγματάρχης διὰ φωνῆς συγκινητικωτάτης.

Ὁ σὶρ Ἐδουάρδος Μουρνὼ τῇ ἀληθείᾳ διετήρει ἔτι ποιάν τινα ἀμφιβολίαν περὶ τοῦ ἀποτελέσματος τῆς τελευταίας ταύτης μεταξὺ Νατνὰ καὶ τῶν ἀγγλικῶν στρατευμάτων πάλης. Εἶχε δίκαιον ; Τὸ μέλλον θὰ τὸ δείξῃ.

(Ἕπεται συνέχεια.)

Ὑπὸ τοῦ κ. Ν. Μηλιαρέση, γνωστοῦ ἐκ προηγουμένων μουσικῶν ἔργων, ἐξ ὧν ἰδίως ἀρκούντως ἡ Ἀθηναϊκὴ κοινωνία κατὰ τὸ παρελθὸν θέρος ἐτίμησε τὴν πόλκαν «*Νάνα*» καὶ ἐσχάτως «*τὸν ἐπίστρατον*», ἀγγέλλεται ἡ προσεχὴς ἔκδοσις νέας πόλκας διὰ κλειδοκύμβαλλον ἐπιγραφομένης «A ses yeux».

ΕΙΔΟΠΟΙΗΣΙΣ

Ἀγγέλλεται τοῖς ἡμετέροις ἀναγνώσταις ὅτι ἡ συνεργάτις ἡμῶν *Ἀνθὼ* ἄρχεται ἀπὸ τοῦ ἑπομένου φύλλου τοῦ Ἑλληνισμοῦ δημοσιεύουσα ὑπὸ τὸν τίτλον «*οἱ θεράποντες τοῦ στομάχου*» σειρὰν ἐπιστολῶν, δι' ὧν, ἀκολουθοῦσα τὸ σύστημα τοῦ φυσιολόγου Ἰωάννου Μασὲ, διδάσκει διὰ τερπνοῦ καὶ διαλεκτικοῦ ὕφους μικρὰν νεάνιδα τὴν σύστασιν καὶ λειτουργίαν τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος, ἰδίᾳ δὲ τῶν ὀργάνων ἅπερ *ἐμμέσως* συντελοῦσιν εἰς τὴν διατροφήν. Τὰ προηγούμενα ἔργα τῆς λογίας συνεργάτιδος ἡμῶν, ἰδίως δ' αἱ τοσοῦτον εὐμενοῦς ὑποδοχῆς τυχοῦσαι «*ἐπιστολαὶ θείας*», ὧν τὴν συνέχειαν ὑπεσχέθη ὅτι προσεχῶς θὰ παραδώσῃ ἡμῖν, εἰσὶν ἀρκοῦσα σύστασις τοῦ νέου αὐτῆς ἔργου.

Ἐπιδόρπια.

Σπανὸς τις δοκιμάζει εἰς λῶτον τὴν τύχην του, σημειωτέον ὅτι ἐὰν ὁ Διογένης μὲ τὸν φανόντου περιήρχετο τὸ πρόσωπόν του ἦν ἀδύνατον νὰ εὕρῃ μίαν τρίχα.

Εἰξεύρετε τί ἐκέρδισεν ;

Ἓν ξηράφιον ! καὶ ἔπειτα δὲν ἔχουν δίκαιον οἱ λέγοντες τὴν τύχην τυφλήν.

* * *

Ἠρωτᾶτο πολιτευτής τις

— Διατί ὑπάρχει ὁ *Τύπος* ;

— Διὰ τὸν τύπον ἀπεκρίνατο γελῶν.

Ὁ ἐκδότης: ΣΤΕΦ. Π. ΠΑΡΑΣΚΕΥΟΠΟΥΛΟΣ

Ἡ διεύθυνσις ἐν ὁδῷ ἁγ. Κωνσταντίνου ἀρ. 30.

ΤΥΠΟΙΣ ΘΡ. ΠΑΠΑΔΕΞΑΝΔΡΗ

Β'.

Δὲν ἔχει πειὰ τῆς ἐρημιᾶς τὴν πίκρα ἡ κοπέλλα
ὁποῦ καυχᾶται πῶς καλὸ τὸν καπετάνιον ἔχει.
Μ' ἐκείνη ποῦ τῆς ἔστειλε νὰ τήνε συντροφεύῃ
πηγαίνει 'ς τὴς ἀκρογιαλιαὶς τὴ θάλασσα νὰ βλέπῃ
σὰν βγάζ' ἀφροὺς, γλυκὰ γλυκὰ μὲ τᾶ χοχλάδια παίζει.
Πηγαίν' ἐκεῖ ποῦ τραγουδᾶν τὰ πεῦκα 'ς τὸν ἀέρα
καὶ μ' ὤμορφο μουρμουριτὸ μία βρυσοῦλα τρέχει.
Μιὰ μέρα ποῦ σιγὰ σιγὰ κατέβαινε ὁ ἥλιος
μὲ χρῶμα σὰ νὰ ἤτανε μέσ 'ς τὴ φωτιὰ βαμμένος
'ς ἕνα πεζοῦλι κάθισε εἰς τὴν σπηλειὰν ἀπόξω
καὶ τὰ πουλάκια κύτταζε ποῦ παίζανε 'ς τὰ δένδρα.
Βαθειὰ ἀπ' τὸ στῆθος στέναξε χωρὶς νὰ καταλάβῃ
ἡ ἀφορμὴ ποιὰ ἤτανε νὰ ἔχῃ τέτοιον πόνο,
τῆς φιλενάδας ἔσφιξε τὸ χέρι καὶ τῆς εἶπε.
«Τί ζωντανὸ τὸ ὄνειρο ποῦ εἶδ' αὐτὴ τὴ νύχτα!
μοῦ φάνηκε πῶς μακρηὰ ἤμουνε 'ς ἀκρογιάλι
μὲ τὰ μαλλιά μου ξέπλεγα τὸ στῆθος μ' ἀνοιγμένο
κ' ἡ θάλασσα, ποῦ ἤτανε ἥσυχη σὰν τὸ λάδι
μ' ἔδειχνε τόσον ὤμορφη ὁποῦ δὲν τὸ θυμοῦμαι
ἄλλη φορὰ τὰ κάλλη μου μὲ τέτοια λάμψι νἄδα.
Σὰν νἄμουν νύφη, φόρεμα μεταξωτὸ φοροῦσα,
ὅπου δὲν ἔχω 'δῆ ποτὲ, κι' ὅλο μαργαριτάρια
ἐστόλιζαν τὰ χέρια μου, διαμάντια τὸ λαιμό μου.
Μ' ἄγριο βλέμμα ποῦ ποτὲ δὲν τὸ θυμοῦμαι τόσο
νἀγρίεψεν ὁ ἄντρας μου, ἦρθε κοντὰ κι' ἁρπάζει
τὸ βρέφος ἀπ' τὴν ἀγκαλιὰ ἐκεῖ ποῦ τὸ βαστοῦσα
τὸ πέταξε ψηλὰ ψηλὰ 'ς τὸν οὐρανὸ νὰ πάῃ,
καὶ τόσο γέλασε πικρὰ ποῦ φαίνονταν νὰ κλαίῃ·
««Ἄμε κοιμήσου γρήγορα μοῦ εἶπε γιατί θἄρθω
εὐθὺς κ' ἐγὼ εἶμαι γαμπρὸς σὰν εἶσαι τέτοια νύφη»»
Τέτοι' ὤδα, φιλενάδα μου, τώνειρ' αὐτὴ τὴ νύχτα,
καὶ δὲν εἰξέρω, τρέμουνε τὰ φύλλα τῆς καρδιᾶς μου,
γιατί, τὸ λὲν, εἶνε κακὸ νὰ στολισθῆς σὰ νύφη
'ς τὸν ὕπνο σου καὶ τὰ πολλὰ στολίδια ποῦ φοροῦσα,
στενοχωρίαις θἄρθουνε·» — «Καλὲ μὴν τὰ πιστεύῃς
τὰ ὄνειρα,» παρηγορειὰ τῆς δίν' ἡ φιλενάδα·
«γιὰ πιάσε τὸ παιδάκι σου νὰ σοῦ γελάσῃ πάλι
νἀδῆς πῶς θελὰ φύγουνε ὅλαις αὐταὶς ἡ πίκραις.»
«Καλὰ τὸ λὲς» ἀπόκρισι ἡ Βιττωρίτσα δίνει,
καὶ πάει, τρέχει μονομιᾶς, σηκώνει τὸ παιδί της
ἀπὸ τὴν κούνια ποὖπαιζε μονάχο του κ' ἐγέλα
'ςτὰ χέρια της τὸ χόρεψε, 'ναγάλλιασ' ἡ καρδιά της
ποῦ τῶδε 'λόχαρο πολλὰ παιδίστικα νὰ κάνῃ,
Μὰ πάλι δὲν εἰξέρει πειὰ τήνε βαρένει λύπη·
ἐστάθηκε κ' ἐδάκρυσε, τό φίλησε 'ς τὰ μάτια
κ' ἔτσ' εἶπε· «ἄχ, παιδάκι μου, ἡ ἄχαρη θὰ ζήσω
νὰ σὲ ἰδῶ τὰ ἄρματα νὰ βάλῃς τοῦ γονειοῦ σου;
Ἄχ! πῶς μοῦ λέειμιὰ φωνὴ ποῦ βγαίνει ἀπ' τὴ καρδιάμου
πῶς τοῦτα 'δῶ τὰ κύματα ὁποῦ μὰς τριγυρίζουν,
Θελὰ μὲ φᾶν τὴν ἄμοιρη ἀξαφνα καμμιὰν ὥρα

Ἄχ! τὴν καλὴ μητέρα μου πόσαις φοραὶς μοῦ τῶπε·
«παιδί μου, ἀπ' τὴν ἀγκαλιὰ τῆς μάννας σου μὴ φύγῃς
μὴ 'παντρευτῆς ἂν δὲ τὸν 'πῆς τὸν γάμο 'ςτοὺς γονεῖς σου
γιατ' εἶν' ἔρωτας γλυκὸς τὴς πρώταις μέραις μόνο.»
Ἡ μαύρη ποῦ τὸ εἴξερα κουρσάρο πῶς θὰ πάρω
καὶ θὰ μ' ἁρπάξῃ ἄξαφνα σὲ βράχους νὰ μὲ φέρῃ;
Ναὶ, κἄπου κἄπου 'ς τὸ χωριὸ ποῦ πήγαινα, δυὸ μάτια
μὲ κύτταζαν 'πὸ μακρηὰ, ἐλάμπανε σὰν τᾶστρα·
καὶ μιὰ βραδιὰ ποῦ ἔπαιζα μὲ τᾶλλα τὰ κορίτσια
'ς τὴν ἀμμουδιὰ μὲ ἅρπαξε καὶ πρώτ' ἀνατριχίλα
'ς ὅλο μοῦ ἦρθε τὸ κορμὶ μὰ λίγο λίγο τόσο
γλυκὰ μοῦ φάνη πῶς μιλεῖ, πῶς βλέπει ὁ κουρσάρος,
ποὖλεγα κύττα! μιὰ ψυχὴ, ὅπου ποτὲ δὲν εἶδα
'ς τὴ χώρα μέσα, μ' ἀγαπᾶ ποῦ τέτοι' ἀγάπ' ἀκόμα
δὲν εἶδα 'ςτὸν πατέρα μου, 'ς τὰ 'δέρφιά μου, 'ςτὴ μάννα».
Ἔτσ' εἶπε καὶ βουρκώσανε τῆς ὀρφανῆς τὰ μάτια
κ' ἐκύτταξε 'ς τὴ θάλασσα νὰ 'δῆ μήπως προβάλῃ
κανὲν σημάδι, μὴ φανῇ κουρσάρικο καράβι.
Καὶ τῶντι κἄπου φάνηκε ἕνα μικρὸ πανάκι
καὶ μέσ' 'ς τὸ στῆθος δυνατὰ ἐχτύπησ' ἡ καρδιά της.
Σὲ λίγο φάνηκε καλὰ «μὰ ὄχι· ἄχ! δὲν εἶνε
ἡ τράττα μας» ἐφώναξε.— «Κερά μου, κἄτι πάλι
θὲ νὰ σοῦ στείλ' ὁ ἄντρας σου» τῆς λέγ' ἡ φιλενάδα
κανένα φόρεμα χρυσὸ, κανένα δακτυλίδι.»
«Δὲν τῶθελα· 'ς τὴν ἐρημιὰ τί θέλω τὰ στολίδια;
ἐκεῖνον θέλω νὰ ἰδῶ, ἐκείνου νὰ μιλήσω.»
Ὡς τόσο φθάνει γλήγορα τὸ μαῦρο τρεχαντῆρι,
κ' ἡ Βιττωρίτσα ἔτρεξεν εὐθὺς 'ς τὸ περιγιάλι
νἀδῇ τί μήνυμα καλὸ ἀπ' τὸν καλό της φέρνουν.
Μὰ σὰν τὴν εἶδαν τὸ παιδὶ 'ς τὴν ἀγκαλιὰ νὰ ἔχῃ,
ἄσπρη, ἀφράτη, δροσερὴ σὰν μῆλ' ἀπὸ περβόλι,
παππᾶ δὲν εἶδαν γύρω της μηδ' ἄλλο παρὰ μόνο
τὴν Φράγκισσα ποῦ εἶχανε πριχοῦ πιασμένη σκλάβα,
σὶ ναύταις ἀναδάκρυωσαν. τὸ πρόσωπο γυρίζουν
τὸ μήνυμα ποῦ φέρνουνε δὲ θέλουνε νὰ ποῦνε.
Ἡ κόρη τώρα θλίβεται, τραβάει τὰ μαλλιά της
καὶ λέει «πέτε, ναύταις μου, τί τρέχει τἔχει πάθῃ
ὁ ἄντρας, τὸ καμάρι μου, ὁποὖχετ' ἔτσι θλίψι;
ἂν εἶν' καὶ χάρος γιαρρωστιὰ τὸν βάρεσε μεγάλη
νὰ πέσω νὰ πνιγῶ κ' ἐγὼ, γιὰ μὲ τὰ σᾶς νὰ πάω
τὸ χέρι του τὴν στερινὴ ὥρα νὰ τοῦ κρατήσω.»
Οἱ ναύταις τότε 'νοιώσανε τὸ φταίξιμο 'ποῦ κάμαν,
σφουγγίζουνε τὰ μάτια τους γυρίζουν καὶ τῆς λένε
«Κόρη μ', καλᾶν' ὁ ἄντρας σου, καλά 'νε ὁ καλός σου
μόνο μᾶς τρώει τὸ κουπὶ, τῆς θάλασσας ὁ κόπος
καὶ σὰν στεριὰ πατήσαμε, δακρύσαμε οἱ μαῦροι
ποῦ δὲ μποροῦμε μιὰ στιγμὴ καὶ 'μεῖς νἀναπαυτοῦμε.
Καὶ τώρα μὴν πικράνεσαι καλό 'ν' τὸ μήνυμά μας.
σὲ θέλει λέγει ὁ ἄντρας σου, σὲ θέλει ὁ καλός σου,
νἀρθῆς καθὼς σ' ἐστόλισαν 'σὰν εἶχες γένῃ νύφη
ν' ἀρθῆς μαζύ του μιὰ νυχτιὰ, μιὰ μέρα νἀπομείνῃς,
καὶ σὰν θελήσῃς ὕστερα γυρίζεις ἐδῶ πάλι·

καὶ τῶμορφο παιδάκι σου 'ς τὴν ἀγκαλιὰ νὰ ἔχῃς»
λένε τὸ λόγο, στέκουνε μὲ χέρια σταυρωμένα
οἱ ναύταις καὶ τὴ βλέπουνε θλιμμένοι μέσ' 'στὰ μάτια
ἐκείνη τεῖν' τὸ μήνυμα ἐκεῖνο τοῦ ἀντρός της
δὲ ξέρει μιὰ τὸ πρόσωπο ἀπ' τὴ χαρὰ ἀνάβει
καὶ μιὰ 'λλη μαῦρο σύγνεφο φαίνουνταν νἀναιβαίνῃ
ἀπάν' ἀπὸ τὰ φρύδια της ἀπ' τὴ πολλὴ τὴ λύπη·
'ς τὸ ὕστερο βαρειὰ βαρειὰ 'ναστέναξε καὶ εἶπε.
«Ποιὸς τῶλεγ' ἔτσι γλήγορα θὰ βγῇ τὸ ὄνειρό μου;
μ' ἐκάλεσε νὰ στολισθῶ νὰ πάω σὰν τὴ νύφη
καὶ τῶμορφο παιδάκι μου 'ς τὴν ἀγκαλιὰ νὰ ἔχω.
Ὁ μαῦρος τόνε φάγανε τῆς θάλασσας ἡ ἄρμη,
οἱ βράχοι ὅπου σὰν καρφιὰ σκληραίνουν τὸ κορμί του,
καὶ θέλει μιὰ νυχτιὰ μαζὺ νὰ κοιμηθῇ, νὰ μείνῃ,
θὰ πάω· γι' ἄκου! μιὰ χαρὰ ποῦ βγαίνει ἀπ' τὴν καρδιάμου
ὁποῦ καιρὸ 'χε ἀπὸ χαρὰ τὸ στῆθος νὰ λακτίσῃ.
Ἄχ! στάσου· πρώτη του φορὰ μηνάει τέτοιο πρᾶμμα!
ἄλλαις φοραὶς ἐρχόντονε ὁ ἴδιος ἐδῶ πέρα....
θεναῦρισκε θενἄκλεβε δυὸ μέραις, δύο νύχταις
'σὰν κι' ἄλλαις τῶκανε φοραὶς εἰς τὴ σπηλειά του νἄρθει...
Ἄχ! ποιὸς τὸ ξέρει τί μπορεῖ;... πολλαὶς φοραὶς φουρτούνα
προβαίνει, μαῦρο σύννεφο, 'κεῖ ποῦν' εὐδιὰ καὶ ἥλιος.
Ναί, νύφη δὲν εἶν' σὲ καλὸ ἀκούω νὰ τὸ λένε,
λένε πῶς εἶνε σάβανο τὰ νυφικὰ στολίδια...
μὰ πάλι τὸ παιδάκι μου 'ς τὴ μέση τί γυρεύει;
Δὲν ξέρω, δὲ μοῦ φαίνεται πῶς εἶνε σὲ καλό μου
τοῦτο τὸ μήνυμα· κἀνεὶς τοῦχει κακό 'πιασμένο...
κ' ἐκεῖνος ὁ θεότρελλος Τζοβάννης.... ὦ θεέ μου
πῶς μοῦρθε τρόμος 'ς τὴ καρδιὰ, τί σκέψι μοῦρθε μαύρη!
ποιὸς ξέρει; μοῦπ' ἀληθινὰ ἐτούτ' ἡ Φραγκοποῦλα
πῶς κάτι σὰν μικρὸ χαρτὶ προτοῦ 'ς τοὺς ἄλλους ναύταις
εἶχε μὲ γένεια μακρηὰ ἕνας γυμνὸς δομένα...
Πῶ, πῶ! τί ἔχω νὰ γενῶ; ἂς πάω νὰ ρωτήξω
τούτους ποῦ ἦρθαν· γίνεται τίποτε νὰ μὴ ξέρουν;»
Ἔτσ' ἔλεγε μονάχη της· μισοντυμένη ὡς ἦταν
'ς τὸ περιγιάλι σὰν τρελλὴ τρέχει 'ρωτᾷ τοὺς ναύταις
«Γιὰ πέτε μου, γιατ' ἔχασα σήμερα τὸ μυαλό μου,
μὴν 'ς τὸ καλό μου ἔγραψε τίποτε ὁ Τζοβάννης;
μὴν τοῦπαν τίποτε κακό; ποτὲ μὲ τόση βία
δὲν ἔστειλε νὰ μὲ ζητᾷ· πέτε μου, λυπηθῆτε.»
Καὶ τῶντι τὴν λυπήθηκαν, σὰν σπλαχνικοὶ ποῦ ἦσαν
καὶ κἄτι θέλουν νὰ τῆς 'ποῦν· μὰ πάλι συλλογιοῦνται
πῶς τὴν ἀλήθεια σὰν τῆς 'ποῦν μαζύ τους δὲν πηγαίνει,
καὶ τρέμουνε παρήκοοι μὴ γείνουν τοῦ Μανέτα.
Ἀργὰ μὲ κόπο ἄνοιξε τὰ χείλη ὁ πειὸ μεγάλος.
»Δὲν εἶνε, καπετάνισσα, δὲν εἶν', καλὴ κερά μας,
δὲν εἶνε τίποτα κακό· ἀνήμπορος λιγάκι
ὁ καπετάνιος βρίσκεται...» — «ἀνήμπορος! θεέ μου!
τότε νὰ πάω γλήγορα... μὰ τί μηνᾷ νὰ πάω
μὲ τὴ στολὴ ποῦ φόρεσα ὅταν μ' ἐστέσαν νύφη;»
«Θέλει, δὲν ξέρω τὸ γιατί, ἔτσ' εἶδε 'ς τῶνειρό του.» —
εἶδε κ' ἐκεῖνος ὄνειρο; Χριστέ μου! Θεοτόκε,

φέρε γαλήνη, σιγανὸ καὶ πρύμο ἀεράκι,
νὰ πάω τώρα γλήγορα· ἄχ! τί μοῦ λέν; πῶς εἶνε
ἀνήμπορος! ποιὸς τῶλπιζε; 'ς τὸ πρεχαντῆρι βάλτε
γλήγορα, παλληκάρια μου, νερὸ, κ' εὐθὺς θελἄρθω
μαζὴ μὲ τὸ παιδάκι μου νὰ πᾶμε 'κεῖ ποῦ εἶνε.»
Λέει καὶ πίσω μονομιᾶς εἰς τὴ σπηλειὰ γυρίζει·
τὸ νυφικό της φόρεμα βάζει καὶ 'ς τὸ κεφάλι
στεφάνι μ' ἄνθη· κ' ἔλαμπε σὰν ὅταν συννεφιάζῃ
καὶ πέφτουνε σταλαματιαὶς 'ς τοῦ κρίνου τἄσπρα φύλλα
ἔτσι φαινόνταν ὥμορφη μὲ μάτια δακρυσμένα
κρατῶντας 'ς τὴν ἀγκάλη της τὸ παχουλὸ παιδάκι
Κοιμῶνταν τοῦτο τὸ φτωχὸ καὶ τίποτα δὲ ξέρει
ἀπ' τὴ φουρτοῦνα ποῦ βαρεῖ τὰ σπλάχνα τῆς μητέρας
Τὴν ὥρα ποῦ σὰν νἄτανε Νεράϊδα π' ἁρπάξαν
βοσκοὶ μὲ μάγια, ἔμπαινε 'ς τὴ βάρκα μὲ τοὺς ναύταις,
ἦρθεν ἡ κόρη ποῦ μαζὴ τὴν εἶχε λίγαις μέραις
μὰ τόσο τὴν ἀγάπησε σὰ νἄτανε θρεμμέναις
ἀπὸ μικραὶς 'ς ἕνα χωριό· τῆς λέει· «μὴ, κερά μου,
μὴν πᾷς 'ς αὐτὸ τὸ μακρυνὸ ταξεῖδι, γιατὶ τώρα
σοῦ τὸ ξηγῶ τὸ ὄνειρο, εἶνε κακὸ γιὰ σένα.
Γιὰ πάρε με καὶ 'μὲ μαζὴ βοήθεια νὰ δώσω,
ἂν ἄνθρωπος, κακὸ θεριὸ γυρέψῃ νὰ σὲ βλάψῃ·
μὰ δὲ φοβοῦμαι τὰ θεριὰ, κακὸ δὲ θὰ σοῦ κάμουν...
ἐκεῖνος ποῦ σ' ἀγάπησε σὰν τὴ γλυκειά σου μάννα...
ἐκεῖνος ἄγριαις ματιαὶς ἀπάνω σου μὴ ρίξῃ...
ἄχ! πάρε, πάρε, πάρε με θέλω νἀρθῶ μαζύ σου.»
Ἔτσ' ἔλεγε καὶ τρέχανε τῆς μαύρης Βιττωρίτσας
τὰ δάκρυα σὰν τὸ νερὸ ποῦ τρέχει τὸ χειμῶνα
Μὰ δὲν ἀφίνουνε πολλὴ ἔτσι νὰ κλαῖνε ὥρα
οἱ ναύταις, τὴν παρηγοροῦν τῆς λένε γιὰ νὰ φύγουν
κ' ἐκείνη πέφτει κατὰ γῆς τὸ στῆθός της κτυπάει
ἡ στερινὴ σὰν νἄτανε ἡμέρα τοῦ θανάτου.
Ἔτσι ἀπλώνουν τὸ πανὶ ὁποῦ βορεᾶς φουσκώνει,
κι' ἀνοίγουνε τὰ κύματα τὰ μαῦρα 'μπρὸς 'ς τὴ πλώρη
ποῦ τρέχει σὰν ἐπίτηδες νὰ θέλῃ νὰ τοὺς πάῃ
'ς ἕνα ταξεῖδι, ποῦ ποτὲ δὲ θὰ γυρίσῃ πίσω.
Ἐκείνη τὴν καρδιὰ κρατεῖ, σταίνει τὰ δάκρυά της
κοιμίζει τὸ παιδάκι της 'ς τὰ χέρια της ἀπάνω,
κ' ὕστερα ρίχνει μιὰ ματιὰ 'ς τὸν οὐρανὸ ποῦ λάμπει·
γιατὶ προβαίνει, ἀπ' τὰ βουνὰ σιγὰ τὸ φεγγαράκι.
Ἦταν κ' ἐκεῖνο σὰν χλωμό, καὶ γύρω συννεφάκια
ἐφαίνουνταν σὰ δάκρυα χυμέν' ἀπὸ τἀκεῖνο·
Ἀποσπερίτης ἔλαμπε τρεμουλιαστά, μὰ κάποιο
νέφ' ἄλλο μαῦρο γλήγορα ἦρθε νὰ τὸν σκεπάσῃ,
κι' ἀπόμεινε ὁ οὐρανὸς μὲ χλωμιασμένη ὄψι·
τότες ἡ κόρη ἄρχισε νὰ τραγουδῇ νὰ λέῃ·
«Γιὰ 'δὲς τὸ κῦμα πῶς βογγᾷ, τὸν οὐρανὸ πῶς κλαίει
καὶ τὸ φεγγάρι τῶμορφο κι' αὐτὸ ἀναδακρυώνει!
Ἀπ' τὰ δικά μου δάκρυα γέμισε, θάλασσά μου,
τἀλάτι σου τὸ ἁρμυρὸ πικρότερο νὰ γείνῃ,
νἀναστενάζουν καὶ νὰ 'ποῦν ἡ λιγεραὶς ποιὰ κλαίει
κ' ἐγέμισε τὸ πέλαγος μὲ πίκραις μὲ φαρμάκια;»

Ἔτσ' ἔκλαιγεν ἡ ἄμοιρη ἡ μαύρη Βιττωρίτσα.
Ὡς τόσο 'ς τὴν ἀκρογιαλιὰ κατέβηκε ὁ Μανέτας
καὶ τὸν ἀέρα κύτταζε 'πὸ ποιὰ μεριὰ φυσάει·
καὶ σὰν τὸν εἶδε δυνατὸ καλὸ μαϊστραλάκι,
τὸ νόησε πῶς γλήγορα θαρθῇ τὸ τρεχαντῆρι,
νὰ φέρῃ κείνη ποῦ φωτιὰ ἐγείνη καὶ τὸν καίει·
θαρρεῖ πῶς 'ς τὸ κεφάλι του εἶνε τριγύρω φλόγες,
καὶ μέσ' 'στὸ στῆθός του βαθειὰ ἕνα καμίνι καίει...
νὰ κάτσῃ θέλει, δὲν μπορεῖ· λιγάκι σὰν καθίσῃ,
πάλι ἀπάνω βρίσκεται, καὶ τρέχει, σὰ νὰ θέλῃ
κάπου νὰ φτάσῃ γλήγορα· τὰ πόδια του κτυπάει
τὰ χέρια του, καὶ τῶν χεριῶν τὰ δάχτυλα δαγκάνει
τοῦ κάκου τοῦ φωνάζουνε, κανένα δὲν ἀκούει·
'ς τὸ ὕστερο τὸν βλέπουνε 'ς τὴ θάλασσα νὰ μπαίνῃ
καὶ τρέχουν ἀπὸ 'πίσω του, νὰ μὴν πνιγῇ φοβοῦνται.
Μὰ τίποτα δὲν ἤτανε, μὸν μακρηὰ ἐφάνη
ἕνα πανὶ καὶ ἔτρεξε καλὰ νὰ τὸ γνωρίσῃ·
ἦταν αὐτὸ ποῦ ἔφερνε τὴν κόρη, τὴν καλή του
π' ἂν ἤρχουνταν ἄλλη φορὰ ὅλος θελὰ γελοῦσε·
Μὰ τώρα... τοῦ ἐπέρασαν ἡ ταραχαὶς ποῦ εἶχε,
καὶ στάθηκε σὰ νἄτανε μιὰ στήλη ἀπὸ ἁλάτι,
ποῦ παίζοντας 'ς ταὶς ἁλυκαὶς φτειάνουνε οἱ ἐργάταις.
Ἔτσι τὰ χέρια σταύρωσε, κι' ἐστάθηκε τὴν ὥρα
ποῦ καταιβάζει τὸ πανὶ καὶ πάει γιὰ νἀράξῃ
τὸ τρεχαντῆρι· δὲν μπορεῖ, πάει κοντὰ νὰ δώσῃ
τὸ χέρι του· μὰ πάγωσε 'ς τὸ χέρι τῆς καλῆς του
ἐδέθηκε ἡ γλῶσσά του, καὶ μόνο «Βιττωρίτσα»
ἐπρόφθασε μία φορὰ νἀπῇ καὶ σιωπαίνει·
ὕστερα πειὰ τὰ μάτια του ἀπάνω της τὰ ρίχνει·
καὶ τὴν κυττάζει φοβερὰ, θαρρεῖς πῶς θὰ τὴν φάῃ
ἐκείνη ἡ ταλαίπωρη δὲν ξέρει τί νὰ κάμῃ.
Κἄτι ἀρχίζει νὰ τοῦ πῇ μὰ σὰν τὸν βλέπῃ ἔτσι,
ὁποῦ ποτὲ δὲν ἔτυχε νὰ τὸν ἰδῇ ὡς τώρα,
μπερδεύουνταν τὰ λόγια της, ἐδένουνταν ἡ γλῶσσα.
'Σ τὸ ὕστερο μὲ στεναγμὸ, ποῦ φαίνουνταν πῶς γύρω
καὶ τὰ βουνὰ 'στενάξανε, τέτοιο τοῦ λέει λόγο.
«Ἄχ! τἔπαθες, Μανέτα μου, τί σοῦχουν καμωμένα;
ποιὰ μάγισσα σὲ μάγεψε; τί σἔχουν ποτισμένα,
ποῦ τὴ γλυκειά μας ξέχασες τὴ πρώτη μας ἀγάπη;
Ποιὸς σοῦπε λόγια ποῦγειναν τὸ δίκοπο μαχαῖρι
ποῦ τούτη μπήγεις τὴ στιγμὴ 'στὰ σωθικά μου μέσα.
Λυπήσου με, σπλαχνίσου με· στράφου καὶ 'δὲ μαζύ μου
πῶς ἔχω τὸ παιδάκι σου ποῦ δὲν τοῦ πρέπ' ὀρφάνεια.»
Ἔτσ' εἶπ', ἁπλώνει σιγανὰ τὸ χέρι της καὶ πιάνει
μὲ φόβο τὴν παλάμη του· κ' ἐκεῖνος δὲν εἰξέρει,
τοῦ φάνηκε σὰ νἄδωκεν εἰς τὸ κορμί του ζέστη
τὸ χέρι ἐκεῖνο· μονομιᾶς ὁ πάγος τὸν ἀφίνει
ποῦ ὡς τὰ τώρα τοῦδενε τὴ γλῶσσα κ' ἔτσι λέει·
«Ἄχ! σκύλα, ἄχ! νεράϊδα, τὸ νοῦμου τὸν ἐπῆρες
κι' ἦρθες ἐδῶ τὴν πρώτη μου ἀπόφασι νἀλλάξω·
Γιὰ 'δές την πάλι! ἔβαλε λουλούδια 'στὸ κεφάλι,
λουλούδια ψεύτικα, σὰν εἶν' ψεύτικη κ' ἡ καρδιά της